

תמצית הש"ס

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי הדף היומי

גליון 77 | פסחים ל"ט – ס"ח | טבת שבט התשפ"א

דיני המרור

בדיני אכילת קרבן פסח כתיב "על מצות ומורוים יאכלוהו" מכאן שחיבים לאכול קרבן פסח עם מרור. ומדוברן חיבים לאכול מרור אף בזמן הזה דליכא פסח. הגמ' מבארת כמה דינים במרור.

ל"ט. אלו מינים כשרים למרור- חזרת והיינו חסא, עולשין

והיינו הינדבי, תמכא והיינו תמכתא, חרבינא והיינו אצותא דדיקלא (וצ"ל שהוא מין זרעים. תוס'), מרור והיינו מרייתא. והברייתא מוסיפה גם חרכלין וחרבינין, ולר"י אף עולשי שדה ואע"פ שיש להם שם לווי, ולר"מ אף עסוס וטורא ומר וירואר (ולרבי יוסי עסוס הוא טורא, ומר הוא ירואר), ובבי שמואל תני אף חרגיני והרדופנין, ולר"י אף חזרת וילין וחזרת גלין, וי"א בשם ר"א שיוצאים אף בעקרבלים, לר"י כל שיוצא ממנו שרף כשהותכים אותו במקום חיתוכו כשר למרור, לר"ח בן ברוקה כל שפניו מכסיפים ואינו ירוק מאד ככרתי, י"א שכל ירק מר יוצא ממנו שרף ופניו מכסיפים והן הן סימני מרור, וכן הלכה לרב הונא.

רב אחא חיזר אחרי מרייתא, ואמר לו רבינא שעדיף לקחת חזרת והיינו חסא, משום ששמו הוא זכר להא דחס רחמנא עלינו, וגם משום המוצרים נמשלו למרור דכתיב וימרו את חייהם, שתחילתם רך וסופם קשה כמרור, וחזר בו רב אחא.

מרור דומיא דמצה- מרייתא דכופיא אינה כשרה למרור, דבעינן ידולי קרקע דומיא דמצה, והירדוף אינו כשר דבעינן מין זרעים דומיא דמצה, והרזיפו אינו כשר דבעינן ניקח בכסף מעשר שני כמצה, וזה ג"כ המקור שיש הרבה מינים שכשרים למרור, כמצה שיש בה מינים הרבה.

כל המינים מצטרפים יחד לכזית.

יוצאים י"ד"ח מרור בדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו, אבל בטבל לא, ואע"ג דמעשר ירק דרבנן, הא היו מצוה הבאה בעבירה.

ל"ט: כלאים במיני המרור- כל המינים הכשרים למרור הם

כלאים זה בזה, וצריך להרחיקם כדין הרחקה בערוגה אחת, שמותר לזרוע בערוגה שיש בה ששה על ששה טפחים, ד' זרעונים בד' רוחות הערוגה ועוד אחד באמצע, וכתבו התוס' שזרעים זרע אחד בכל פינה ועוד אחד באמצע, ואין זרעים ט' ויהיה ג"ט בניהם, מפני שיש לחוש דיתערבו, ומקום זריעה אינו מועט מהשיעור דטפחים של כלאים שוחקות. א"נ גמירי דבהכי לא ניקי. ואמנם א"צ הרחקה יותר אע"פ שזרעים ניקתם גדולה וצריכים הרחקה יותר מהשיעור הנ"ל, דאלו מיני ירקות הם כמו שמפורש במשנה ובברייתות, ואף חזרת שסופה להתקשות שהקלה שלה נעשה עב א"צ רוח יותר מג' טפחים (אע"פ שבקלה של כרוב שהוקשה אין זרעים באותו בית רובע מקום שזרעים בו רובע קב מין אחר). אמנם חזרת וחזרת גלים אינם כלאים זה בזה אע"פ שיש שם לוי לאחא, וכן עולשין ועולשי שדה, וכרישין כרתי הגדילה בגינה וכרישי שדה, וכוסבר וכוסבר שדה, וחרדל וחרדל מצרי, ודלעת המצרי ודלעת הרמוצה.

חדש-חדש-חדש

חנות חדשה לרשת החנויות וההוצאה לאור

יריד הספרים

רחוב בית ישראל 8 ירושלים מול ישיבת מיר

מחירים ללא תחרות

בואו להנות מהמחירים והשרות

פ' - 0525671875 מייל 0525370016@gmail.com

-דרוש עובד רציני לחנות-

מרור יבש- קלח יבש יוצאים בו שמתוך שהוא עבה אינו מתייבש שיפסיד טעמו, אבל עלים יבשים היו הם כעפר בעלמא ואין יוצאים בהם, ולחכמים אין יוצאים אפי' בקלח יבש. כמושים אין יוצאים בהם ולר"א בר צדוק יוצאים.

כבוש בחומץ, שלוק מבושל הרבה עד שנימוח, ומבושל כדרך ביסול, אין יוצאים בו יד"ח מרור, מפני שאין בו טעם מרור.

מרור של מעשר שני- לריה"ג שאין יוצאים יד"ח מצה במצה של מעשר שני ה"ה במרור אע"פ שהוא מדרבנן, ולר"ע יוצאים בו כמצה. לפירוש קמא ברש"י מצה מעשר דידה דאורייתא, ומ"מ יוצאים בה כיון שיש לה התר במושבות אי מטמא, וכ"ש ירק שמעשר שלו מדרבנן, ומדאורייתא מותר במושבות. לשנא אחרינא מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן, ורש"י דוחה שבוה"א גם אין מעלין מע"ש לירושלים.

דברים שאסורים מפני שמחמיצים

קמח שנתערב במים הרי הוא מחמיץ לאחר שיעור זמן מסוים. הגמ' מבארת באיזה אופן יש חשש חימוץ, והאם יש חשש חימוץ בגרעיני חיטים או שעורים שנלתחו במים.

אין לשרות מורסן במים לצורך תרנגולים או למרחץ. אין ללעוס חיטים ולהניח על מכה. קמח אע"פ שנקלה בתנור יש בו חשש חימוץ שמו לא נקלטה כל צרכה.

אבל מותר לחלוט מורסן ברותחין מפני שאין מניחים אותו להחמיץ, ומותר לשוף מורסן יבש בבשר אע"פ שמים טופחין בבשר, לחם אפוי או חלוט אינו מחמיץ ואף יכול לבשלו א"כ, קמח שמטפטף עליו דלף מן הגג טיף אחר טיף אינו בא לידי חימוץ מפני שטירתת הטפטוף הנופל תמיד אינו מניח לו להחמיץ.

ותיקא - מאכל קמח שעשאו עם שמן ומלח אינו מחמיץ דמי פירות אין מחמיצין, אבל עשאו עם מים ומלח מחמיץ.

מ. לא יחלוט ב' חיטים יחד שמוא תכנס אחת בסדק של חברתה ולא יחלטו במקום חיבורם.

אם מים היוצאים מהחיטים מחמיצים- מותר להרוץ ב' שיבולים יחד, ואף אם יצא מים מהחיטים מותר. לרבא הטעם מפני שמי פירות אין מחמיצים, ולאביי מפני שבדרך נפילתם אינם מחמיצים, ולכן התיר אביי לקלות חיטים בתנור בכד הפוך, אבל בכד זקוף אסור, ולרבא מותר אף בזקוף דמי פירות אין מחמיצין.

ליתית שעורים- שעורים אין ללותתם בפסח, ואם לתת ונתבקעו מחמת הניפוח שנגרם ע"י המים אסורות שודאי ממחרת להחמיץ, אבל אם לא נתבקעו מותרות, רבי יוסי מתייר אם רואה שנופחות לשרותם בחומץ מפני שהחומץ צומתן ואינו מניחם להחמיץ, ואמר שמואל שאין הלכה כרבי יוסי. ואם לא נתבקעו ממש אלא שאם יניחם ע"פ חבית יין יתבקעו, רב חסדא אסר ושמואל התיר אף למעשה.

ליתית חיטים- חיטים מותר מדינא ללותתם משום שהם קשות, אך אמר רבה שבעל נפש לא ילותת, ובבית רב הונא וכן בבית רבא בר רב אבין לתתו, ורבא אסר ללותת חיטים וחזר בו והתיר, שהרי תניא יוצאים בפת נקיה אע"פ שא"א לפת נקיה בלא לתיתה (והא דתניא שקמח וסולת של נכרים, של כפרים טהורים מפני שאין לותתם את החיטים, ולכן לא הוכשרו לקבל טומאה, אבל של כרכים

טמאים, הכונה היא לטהר רק קמח ולא סולת של כפרים שהיא היא לתותה, אך יש להקשות מהא דאמר שמואל שאין לותתם חיטים של מנחות, ומ"מ קרי ליה סולת), וחזר בו ואמר שאף מצוה ללותת וכדלהלן, וכתבו התוס' שיעקר השימור הוא כדי שלא תחמיץ.

מצה שמורה- כתיב "ושמרתם את המצות", ואמר רבא שמצוה ללותת את החיטים, דס"ל דבעינן שימור מתחילתו ועד סופו כבר מהפיכת העומרים, מר בריה דרבינא הקפיד על שימור לשם מצה משעת קצירה.

בצקות של נכרים שמכיר בהם שלא החמיצו, שאין שם לא קרני חגבים ולא הכסיפו פניו, ממלא אדם כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה כדי לצאת יד"ח מצה במצה שמורה לשמה, ובאחרונה היא מצוה אכילת מצה עם הפסח, והפסח נאכל על השבע. הגמ' מוכיחה מכאן ששימור משעת אפיה ואילך אינו מספיק, אבל אין מכאן ראוי ששימור משעת לישה ואילך אינו מספיק.

מ: מכירת חיטים שנשרו במים לפני הפסח- חיטים שטבעו בנהר אסור למוכרם לנכרי שמוא ימכרם לישראל אלא ימכרם קב לכל אחד מישראל כדי שיכלו קודם הפסח.

וכן מצוינו שאסור למכור לנכרי בגד שאבד בו כלאים ואינו ניכר, שמוא ימכרו לישראל וילבשנו ולא ידע שזה כלאים, ולא יעשה בבגד מרדעת לחמור שמוא יקחו מהמרדעת לבגד (ודווקא באינו ניכר אבל בניכר מותר, ואין חוששים שמוא תיכרך נימא על בשרו דאינו שכיח, אבל בכר וכסת אסור אפי' בניכר ואפי' בעשר מצעות זו ע"ג זו, שמוא תיכרך נימא על בשרו. תוס'), אבל מותר לעשות בו תכריכים למת דבגדי המת אסורים בהנאה, והמת עצמו פטור ממצוות דכתיב "במתים הפשי". וכתבו התוס' דאין זה משום לועג לרש, דדווקא בציצית שהיא שקולה כנגד כל המצוות איכא לועג לרש, ואף שהמתים עצמם יש להם ציצית מ"מ החיים מראים עצמם כמצוויים במצוות והם אינם מצוויים, ואינו דומה מצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה. אמנם בזמננו מסירים התכלת מציציות המת לפי שסומכים על מה שכתוב במסכת שמחות, (ומצוינו שכמה מקומות שסומכים על ספרים חיצוניים ומניחים גמרא שלנו).

מבחני "לדעת" מודפסים בסוף הגליון.

בחודש שעבר נפתחו בסניעיתא דשמיא עשרות מוקדי הפצה חדשים בבתי כנסיות וכוללים מרכזיים, ניתן לשמוע את נקודות ההפצה בטלפון 0737-289669 שלושה 4.

כמו כן מעתה יהיה ניתן להתעדכן על תאריך הגעת הגליונות לנקודות ההפצה בטלפון הנ"ל.

ניתן להשיג את גליונות תמצית ואת מבחני "לדעת" על הדף היומי, וכן את גליונות תמצית משנה ברורה או קנין חכמה, במייל A0527692282@gmail.com.

לפרטים 052-7692282. לפרטים על המבחנים וכן על נקודות ההפצה בבתי הכנסת ניתן להתקשר ל050-4172898.

עלויות ההדפסה רבות, ניתן לתרום ב"נדרים פלוס" בקופת "תמצית משנה ברורה".

לרכישת סיכומי "תמצית הש"ס" ו"תמצית משנה ברורה" ניתן להתקשר ל052-7692282.

להזמנת סט 4 חלקים "תמצית הש"ס" על כל הש"ס במחיר 100 ₪ כולל משלוח ניתן להתקשר ל053-7125663.

מחפש שיעור או חברותא? חפש 'חבוא'!

כנס לאחת מעמדות 'נדרים פלוס' / 'קהילות' חפס את 'חברא' ותמצא בדיוק את מה שחיפשת בכל מקום, בכל זמן, ובכל נושא!

בתבשיל, ו**עי"י חוּמץ** - אסור לשים קמח בתבשיל, י"א שאם שם קמח ואח"כ חוּמץ מותר שהחומץ מבושל ואין מניחו להחמיץ, ולעולא אסור אף בזה משום גזירה, ויש מתיירים אפי' חוּמץ ואח"כ קמח שאע"פ שהבבט מעורב בתבשיל אלא מבושל את הניתן בתוכו, וכר"ש שאסר לשים שחמץ תבלין בכלי שני שיש בו חוּמץ וציר דאע"ג דכלי שני אינו מבושל מי"מ ע"י החומץ מתבשל, ואע"פ שהחומץ קדם. אמנם לשיטת רבי יוסי דס"ל ששעורים שלתתם ישרה אותם בחומץ כדי שלא יחמיצו, אין ראייה שגם חוּמץ בתערובת מונע חימוץ.

רב פפי התיר לערב בתבשיל בבית ריש גלותא **חסיסי** לרש"י היינו קמחא דאבשונא, והתוס' הקשו דהא תני לעיל (ל"ט:): דאסור, ולכן פירשו דאירי בקמח של עדשים, ובשיטת רבא י"א שאסר משום שיש לחשוש שם שהעבדים יעשו כך בקמח רגיל שהעבדים מזולזים בדבר איסור יותר, ויתיר, וי"א שרבא עצמו עשה כך.

נתינת קמח לחרוסת או לחרדל - לחכמים אין נותנים קמח לתוך חרוסת שיש בה חוּמץ או לתוך החרדל ואם נתן יאכל מיד, ולר"מ אסור לאכול אלא ישרף מיד. לרב כהנא לא נחלקו אלא בחרדל שהוא חזק ואינו מניח להחמיץ מחר, אבל בחרוסת אף לחכמים ישרף מיד (ופלג אדעולא שאסר לעיל רק מצד גזירה. תוס'), ותניא כוותיה, ולרב הונא בריה דרבי פלגי רבנן גם בחרוסת ואמר שמואל שהלכה כחכמים שנתבשיל.

דין עירוי ומחוי מבושל - עירוי מבושל כדי קליפה, ואפי' לשמואל דאית ליה תתאה גבר, ועל כן כלי שנשתמשו בו בכלי ראשון א"א להגעילו ע"י עירוי שהרי בלע יותר מכדי קליפה, ומה שהתירו לתת מים חמים לתוך צונן, משום שבדבר שמתערב אינו יכול להתבשל מחמת שהמים צוננים. אמנם דבר שהוא בר בישול אסור להניחו אף בכלי שני משום שמוחי מבושל, ותבלין מותר דעשוי למתק הקדירה ולא מחוי מבושל. תוס'.

מצות אכילת הפסח כשהוא צלי

כתיב "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו". הגמרא מבארת מה נחשב צלי אש והוא כשר בקרבן פסח, ומה אינו נחשב צלי אש או שהוא נחשב נא או בשל מבושל ואינו כשר לקרבן פסח.

מ"א. כתיב "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים".

מבושל במשקין ובמי פירות, וצלי קידר - לרבנן אסור, דאם מבושל במים אסור, כ"ש שאר משקין שמפגינן טעם הבשר ונותנים טעם שלהם **יותר ממים**, ואע"פ שאין מזהירים מן הדין, כאן הגוי מגלה שבישול דקרא הוא גם בשאר משקין. תוס'. ולדבריהם צלי קידר שמבושלים אותו בלא מים או שאר משקין אלא במים הנפלטים ממנו **פסור** ממלקות, אבל אסור לכי"ע ואית ביה נמי עשה, דצלי מחמת דבר אחר הוא. תוס'. ולרבי **שאר משקין** ג"כ אסור וטעמו דילפינן מ"ובשל מבושל" וצלי קידר נמי אסור שאף הוא מבושל. ומותר **לסוך** בשעת הצליה או להטביל בשעת אכילה את הפסח במשקין ובמי פירות.

בשלו ואח"כ צלאו חייב מלקות, צלאו ואח"כ בשלו לרב כהנא תלוי במחלוקת רבי יוסי ור"מ, שלר"מ שיוצאים יד"ח מצה ברקיק מבושל שאע"פ שמתמסמס לחם הוא כול זמן שהוא קיים ואינו נימות, ויצאים יד"ח בצלאו ואח"כ בישלו, אבל לרבי יוסי שיוצאים רק ברקיק שרוי ולא במבושל מפני שביטול מתורת לחם (וכתבו התוס' שלפי זה איירי דווקא בבליה רכה, ולר"י פסול אף בבליה קשה משום מצה עשירה), א"כ צלאו ואח"כ בישלו חייב דבישול לאחר אפיה בישול הוא, ולעולא בזה אף ר"מ מודה דאסור, דכתיב "ובשל מבושל" מכל מקום. ובגמ' בברכות דחי דטעמא דרבי יוסי משום דבעינן טעם מצה, אבל אין הבישול מבוטל את הצליה, וני"מ התם שאין הבישול משנה את ברכת השלוקות. תוד"ה עולא אמר.

חרוץ –שרוף, אינו חייב מלקות על אכילתו.

חי- אין חיוב מלקות באוכלו חי שלא נצלה כלל, אלא באוכלו נא צלי ואינו צלי (אברנים) או מבושל דכתיב "אל תאכל ממנו נא ובשל מבושל", ומ"מ איסורא איכא בכתיב "כי אם צלי אש" וס"ל דאין לוקח על לאו שבכללות.

מבושל בחמי טבריה- פסח שבישלו בחמי טבריה –מעיינות רותחים ואכלו, לשיטת רש"י לרבא (דלהלן) חייב משום "כי אם צלי אש" דקאי אלאו ד"לא תאכלו" וס"ל לוקח על לאו שבכללות, (אף שלענין שבת המבושל בחמי טבריה פסור דאינו תולדת אש). ולאביי י"א שבזה לוקח כיון שאין כאן מלקות על לאו אחר, וי"א שאף בזה אינו לוקח, שאינו לוקח אלא על לאו מיוחד לדבר אחד כלאו דחסימה, (וכן נחלקו אביי ורבא **באכל זג או חרצן** אם לוקח שתיים משום "מכל אשר יעשה מגופן היין", ובדעת אביי נחלקו אם באכל דבר שאין בו משום זג או חרצן עליו ולולבם אין לוקח אחד או לוקח לוקח (כלל). שיטת התוס' שבאכלו חי אינו לוקח לכי"ע, ד"כי אם צלי אש" אינו אלא עשה, (ולא דמי לכי"נ נפש הוא חובל" שלוקח בו על שאר דברים, מפני ששם הוא נתינת טעם על ה"לא תחבול") ולא נחלקו אלא בגא מבושל אם התרו בו שלא יאכלם כי אינם צלי אש.

מ"א: אכלו נא או מבושל, כמה לוקח - שיטת רבא שאם אכלו נא לוקח שתיים, וכן אם אכלו מבושל לוקח שתיים, ואם אכלו נא ומבושל לוקח שלש, והיינו שלוקח גם משום "כי אם צלי אש", ולאביי לוקח אחת וכשאכל שניהם לוקח שתיים דאין לוקין על לאו זה מפני שאין לוקין על לאו שבכללות. וכתבו התוס' דהא

דכתיב "כי אם תבולה מעמיו" אינו לאו על בעולה לכהן גדול, כדמוכח מסיפא דקרא דכתיב "קח אשה".

אכל מעבוד יום כזית נא פסור ממלקות, ומשחשיכה חייב, ואין ללמוד ק"ו שיהיה איסור בזמן שאפי' צלי אסור באכילה, דכתיב "**כי אם צלי אש**" וכבר נכתב לעיל "צלי אש ומצות", בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא.

אכל כזית צלי מבעו"י לא פסל עצמו מבני חבורה דאכילה מבעוד יום לאו אכילה היא, משחשיכה פסל עצמו מבני חבורה שאין הפסח נאכל בשתי הבורות או בשתי מקומות דכתיב "בבית אחד יאכל".

רבי אומר שאם בשלו מבעו"י ואכלו משחשיכה לוקח עליו, דכתיב "ובשל מבושל" ולא כתיב בשל בשל או מבושל מבושל. ומשמע דאורחיה דקרא לכפול תיבה אחת בענין אחד יותר משני עניינים. תוס', דמכפילות הלשון לומדים לחייב נמי אשאר משקין וצלי קידר.

מ"ב. אכל כזית צלי מבעו"י חייב מלקות, דכתיב "ואכלו את הבשר לבילה הזה", ומכתיב בריש הפרשה "וידבר ד' אל משה ואל אהרן לאמור" וכר"י הסובר שדורשים "וידבר ד' אל משה לאמר" לימד על כל הפרשה שהיא בלא תעשה, לאמר נוטריקון "לא, נאמר בדברים" וי"א "לאו אמור" אמור להם שיש בזה לאו, וכתבו התוס' דהיינו דווקא במקומות שיש בהם לאו הבא מכלל עשה, אבל שאר דברים לא. ומטעם זה חייב ר"י מלקות **במתפיס תמימים לבדק הבית** דכתיב "ויאמר ד' אל משה וכו' ושור ושה שרוע שאחת מעיניו גדולה ואחת קטנה, וכן בשאר אברים, וקלוט שפרסתויו קלוטות, נדבה תעשה אותו" שקידשוהו לדמיו לבדק הבית ולא לנדד לקרבן, ודורשים מזה שתמימים אין להקדישם לבדק הבית, דאותו בעל מום אתה מתפיס תמימים לבדק הבית.

דיני הכנת המצות

מי תשמישו של נחתום ישפכו מפני שהם מחמיצים, אם הם מועטים יכול לשופכם באישבורן לשון בקעים שהמים נאספים ושוהים שם, ואם הם מרובים דווקא במקום מדרון אבל באישבוין הם מחמיצים.

אין ללוש את הבצק אלא **במים שלנו** לבילה מחוץ למעין מפני שבימות הגשמים חמה מולכת בשיפולי הרקיע והעולם צונן והמעיינות חמים, ומלינם לבילה ומצננים.

אין ללוש בחמה מפני שהשמש מחממת, או בחמי חמה וכ"ש בחמי האור, או במים הגרופים מן המוליאר דוד גדול מנחושת עבה, תהליי תמיד על האש, ואפי' כשאין שם אש המים שבטלוו חמים או פוירים. ואם עברה ולשה בחמין ולא החמיץ שאין שם לא סימני שיאור ולא סימני סידוק למר זוטרא מותר (כמו שהלותת שעורים בפסח ולא נתבקעו מותרים) ולרב אשי אסור ולא דמי לבצקות של נכרים שמותרים, דשם לא עשה איסור, והכא צריכים לנקטו שעבר על איסור דרבנן.

לא יגביה ידו מן הבצק עד שיגמור אפית הפת.

צריך שיהיו שני כלים, אחד לקטף בו שמחליק על ידם את המצה, והמים מתחממים מחום הידים ומהעיסה, ואחד לצנן בו את הידים.

אלו עוברין

כותח הבבלי מטמטם את הבלה, מחמטו מיו החלב, ומסמא את העיניים מחמת המלח סדומית שיש בו, כשנוגע במלח וחוזר ונוגע בעין, ומכחישי את הגוף מחמת עיפוש הפת בתוך הכותח.

פת קיבר, שיכר חדש, וירק חי' כגון כרישין וחיורין ובצלים, אם אוכל מהם הרבה תמיד הם מרביים את הזבל, וכופפים הקומה –מתישים כוח, ונוטלים אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם. אבל פת נקיה מסולת, ובשר שמן של עז שלא ילדה, ויין ישן של ג' שנים, ממעטים את הזבל וזוקפים את הקומה ומאירים את העיניים.

מ"ב: כל מאכל שמועיל לאבר אחד מזיק לאבר אחר, אבל זגוויל לח, ופלפלים ארוכים, ופת נקיה, ובשר שמן, ויין ישן, מועילים לכל הגוף.

כשהיו מביאים נסכים מיהודה היה טעם בינים ולא היה היין מחמיץ בלא שעורים בזכות הנסכים, ושל אדומיים היה מחמיץ, ועכשוי שלנו מחמיץ ושל אחד אדום לא, לקיים מה שנאמר "אלמלא החרבה" שאדם התמלאה מחובנה של ירושלים, או "ולאום מלאום יאמץ" שכשעשוי גבור יעקב חלש, ועל כן **הלוקח חומץ מעם הארץ** בזמננו צריך לעשר מפני שבא מן היין שבטל טעם היין וממחר להחמיץ, אבל קודם שהיין היה מחמיץ א"צ לעשרו אפי' לר"י מפני שבא מן התמד, ואע"ג דס"ל שגם תמד חייב במעשר כיון שיש בו חזותא וטעמא, (ולת"ק פסור אם לא מצא אלא כדי מידתו, שאין כאן אלא מים וקוהא דפירא בעלמא נכנס בהם) מ"מ לא נחשדו עמי הארץ על התמד לפי שאינו חשוב בעיניהם, וי"א שלא חייב ר"י אלא בתמד הבא משמרים לפי שיון מהשמרים מעורב בו, ומעט מהמים נשאר בשמרים, אבל תמד הבא מחוצננים פסור שאין בו אלא קוהא דפירא.

אלו עוברין בפסח

חמץ גמור אסור להשהותו בפסח משום כל יראה וכל ימצא, ואסור לאוכלו, והאוכל לוקח וחייב כרת. הגמרא מבארת מה הדין בכמה מינים שאינם חמץ גמור בעין אלא מעורב בהם חמץ, או בחמץ נוקשה והיינו חמץ שאינו ראוי כ"כ לאכילה, האם יש בהם לאו מלקות וכרת לא או.

לרש"י וריב"א כוננת מתני' "ואלו עוברין" היא שעורים עליהם משום כל יראה וכל ימצא, (וכן יש איסור לאו באכילתם). אבל שיטת ר"ת שהכונה עוברים מעל השלחן, שהם אסורים באכילה, אבל אין בהם איסור כל יראה.

כל שהוא ממין דגן ה' מיני דגן עובר עליו בפסח, ואלו דלהלן נמנו כולם, (ולא נמנו אחד מהם שהוא חמץ נוקשה ואחד חמץ בתערובת. תוס'). כדי שיהיה רגיל בשמותיהם (ל.ג.) לידע להזהר מהאיסור, ויש בהם איסור לאו, אבל אינו ענוש כרת אם אכלם. ורבי חייא נתן בהם סימן, ד' מיני **מדינה** הצריכים לכל אדם, שהם עשויים למאכל או לרפואה, והם כותח שכר חומץ וזיתים, וג' מיני **אומנות** זומן קולן ועמילן.

כותח הבבלי.

שכר המדי כל שכר שיש בו מי שעורים.

חומץ האדומי שיש בו שעורים.

זיתום המצרי - שליש שעורים וי"א חיטים, שליש כרכום, ושליש מלח. ושורים וקולים וטוחנים אותם, וזמן שתייתו מפסח ועד עצרת, ומרפה מי שנעצרו נקביו, ומי שנקביו רפים עוצרו, והוא סכנה לחולה ולאשה מעוברת שמשלשל יותר מדיא.

זומן של צבעים - מי סובין שצובעים בהם עורות.

עמילן של טבחים - פת תבואה שלא הביאה שליש ששמניחה על הקדירה ושואבת הזוהמא.

קולן של סופרים - י"א דבק של רצענים שמדבקים בו ערות, ודרך לתת בוה קמח של שיפון, והסופרים משתמשים בו לדבק נירותיהם, וי"א הנשאר לבנות עניים בנות סופרים ומלמדי תינוקות מטיפולם של **בנות עשירים** לפנים של מעלה שאינו מאוס כ"כ (והכשיתי נשים היינו בפנים של מטה שהוא מאוס יותר. תוס').

ר"א אומר אף **תכשיטי נשים** - בנות ישראל שיש להם שערות כאילו הגיעו לפרקן ולא הגיעו לשנים ובושות על כך, עשירים טופלות בסולת שמשיר את השיער, אבל עניות אין להם סולת אלא סיד, (ובנות מלכים בשמן הממור, והיינו טסכת לא איתפרש, וי"א שמן זית שלא הביא שליש, שהוא משיח את השיער ומעדן את הבשר).

מ"ג. שיטות התנאים בתערובת חמץ ובחמץ נוקשה-

תנא דמתני' סובר שתערובת חמץ שנעתרב במין אחר ואינו בעין מפני שנימות, או חמץ נוקשה רע ואינו ראוי לאכילה בעיניה, אסור בלאו. דכותח מעורב בו פת, ובשכר חומץ וזיתום מעורב שעורים, והם ראוים לאכילה, וזומן עמילן קולמן הם חמץ נוקשה.

לרב זו שיטת **ר"מ** שאמר שחמץ נוקשה כגון שיאור בצק שלא נתחמץ כל צרכו, והוא אינו ראוי לאכילה או לחמץ בו עיסות אחרות (אבל שאור ראוי להחמיץ עיסות אחרות) צריך לשורפו, ולוקים עליו, וכ"ש שלוקים על חמץ בתערובת, דכתיב "כל מחמצת לא תאכלו", אבל אין כרת אלא בחמץ דגן גמור דכתיב "כי כל אוכל חמץ ונכרתה". ושיאור לר"מ היינו כשהכסיפו פניו שזה תחילת חימוצו, (אבל אם נסדק סדקים דקים כקרני חגבים היו חמץ גמור), **ולר"י שיאור היינו כקרני חגבים** אחד לכאן ואחד לכאן, ו**בזה ישרף** דאסור בהנאה, ושיאור דר"מ לפי ר"י נותנו לפני כלבו מדרבנו, אבל מדאורייתא מותר אפי' באכילה. (תוס'), אבל **לר"א חמץ נוקשה אינו עובר עליו בלאו** והא דקאמר בבתני' שלר"א עובר על תכשיטי נשים, צ"ל שבאחד מהם גרס רבי אלעזר. תוס' מ"ב.: ותניא כוותיה דרב.

לרב נחמן זו שיטת **רבי אליעזר** שעל חמץ בעין ענוש כרת, וחמץ בתערובת וכ"ש חמץ נוקשה בעיניה דס"ל שהוא חמור מחמץ בתערובת, אסור בלאו, דכתיב "כֹּל מחמצת לא תאכלו". וכתבו התוס' דמשמע שללא הדרשה לא היה בחמץ נוקשה אפי' איסור בעלמא. והדרשה היא מתיבת "כל" ולא מ"מחמצת", דאי ממחמצת יהיה חייב כרת דהא כתיב "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה" (ו"כל" דהתם בא לרבות נשים וכדלהלן. ועדיף לרבות אוכלים באוכלים, ולא נאכלים באוכלים, ואם ליכא אוכלים (כגון גבי חלב כדלהלן) מרבה נאכלים). וסובר רב נחמן **שלר"מ** י"ל שאינו עובר בלאו אלא על חמץ נוקשה, ולא על חמץ בתערובת. ורבנן סוברים שעל תערובת חמץ אין אפילו לאו.

עוד מדיני חמץ-

האוכל חמץ חייב כרת בין בנתחמץ מאיליו בין בנתחמץ מחמת דבר אחר, דמרביןן מ"מתמצת".

מ"ג: **נשים** ענושות כרת על אכילת חמץ דכתיב "כֹּל אוכל חמץ ונכרתה", ואף שכבר השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה דכתיב "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם", הכא איצטריך קרא לומר שאע"פ שאינם בקום אכול מצה דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ישנם באיסור חמץ, אעפ"י דכתיב "לא תאכל

עליו חמץ שמבעת ימים תאכל מצות" כל שישנו במצה ישנו בחמץ. אמנם אחר שנתרבו לאיסור חמץ נתרבו גם לאכילת מצה מההיקף הנ"ל. התוס' מבארים למה לפי ההוא' היינו ממועטים נשים מאיסור אכילת חמץ, (ארוחיה דקרא דסיפא מפרש לרשב"א, גז"ש ט"ו ט"ו מוגה הסוכות), והקשה למה לא לומדים לחייב נשים בביצית מודכת'ב 'לא תלכש שעטנו גדילים תעשה לך", או לשיטת ר"י נלמד שאין בהם איסור שעטנו.

כתיב "כי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריב", והיינו בתמימין, ובעלי מומין מרבים מ"מן הבהמה", ובהמת חולין מרבים מ"כי כל".

איסור הקטרת שאור - אסור להקטיר שאור על המזבח, ואף להקטיר מקצתו חצי זית אסור דכתיב "כל", ואף להקטירו כשהוא מעורב עם מנחה של מצות לאחר שפתתם דאינם בעין אסור דכתיב "כי כל", וכתבו התוס' שילרבא מקצתו היינו מקצת קומץ ויש בו כזית, דס"ל שאין קומץ בפחות מב' זיתים ואין הקטרה בפחות מכזית.

טעם כעיקר, והתר מצטרף לאיסור

דבר התר שמעורב בו דבר איסור והאיסור נותן טעם בהתר, ההתר אסור באכילה כמו הדבר האסור, לפי שעטמו של האיסור הרי הוא כעיקרו ומומשו, ודין זה הוא בכל האיסורים שבתורה. דין נוסף שנאמר באיסורים מסימיים הוא שהאוכל דבר איסור דבר התר יחד, ההתר מצטרף לאיסור להשלים את השעור. פירטי גזנים אלו יבוארו להלן.

מותי התר מצטרף לאיסור לרבי יוחנן ולזעירי- רבי אבהו אומר בשם ריו"ח **שכל איסורי התורה אינן התר מצטרף לאיסור** שאם אכל חצי זית חלב וחצי זית בשר בבת אחת אינו חייב, חוץ מנזיר שאם אכל חצי זית ענבים וחצי זית לחם בבת אחת חייב דכתיב "משרת" שאם אכל פת שרויה בין חייב, ואם יש כזית בין לחודיה איצ' קרא לחייבו. ולזעירי לר"א דדריש "כל" אף באיסור הקטרת שאור התר מצטרף לאיסור אם הקטיר חצי זית שאור וחצי זית מצה, לרש"י איירי שאינם מעורבים אלא כל אחד ניכר, ולתוס' איירי בנתערב לגמרי. **ודלא כאביי דס"ל שיש הקטרה בפחות מכזית** ויחייב על כל דהו אף בלא ציורף, וכן בחמץ בפסח לר"א דדריש "כל" על עירוב כלל הוא התר מצטרף לאיסור. וכן בחטאת התר מצטרף לאיסור, אלא בדקדשים לא קמיירי. תוס'.

מ"ד. גם במקום שאין התר מצטרף לאיסור שייך לחייב על אכילת כזית בכדי אכילת פרס בדבר שאיסורו דאורייתא-

בתרומה דאורייתא- איתא במתני' (טבול יום) המקפה תבשיל קפוי ועב של תרומה, והשום והשמן הנתונים בו תבלתין הם של חולין, ונגע טבול יום במקצתם פסל את כולם דמקפה עיקר, וטבול יום פוסל את התרומה, אבל אם המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה לא פסל אלא מקום מנועו. והקשו התוס' שהרי תרומת תבלין דרבנן, ולמה פסל פסוק מנועו, ויש לחלק.

הגמ' מבארת שמה שהתבלין לא בטל ברוב, הטעם הוא משום שזר לוקה עליהם בכזית דדימוע דאורייתא, ואיכא שם תרומה עליה, ומ"מ אינו חמור כתרומה ואינו פוסל אלא מקום מנוגע.

אביי מוכיח מכאן שגם בשאר איסורים התר מצטרף לאיסור מדאורייתא דגמרו מנזיר. דווקא כשיש מן האיסור יותר מן ההתר או כששניהם שווים, אבל כשההתר רבה על האיסור אין מצטרף. תוס'.

ורב דזימי דוחה שהכונה שכל שיעורי אכילת איסור, והיו נאכלו בבת אחת, אכילת פרס שזוהו השיעור בכל שיעורי איסורו, והיו נאכלו בבת אחת, וקסבר כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא הלכה למשה מסיני כשיאר שיעורים. פרס הוא שיעור ד' ביצים, והוא חצי ככר של ח' ביצים ששיעור בו מוזן ב' שעודות לעירוב. שיטת התוס' איירי שהשום והשמן נטין, וגרס בקושיה "מקום מגעו אמאי פסול **ונתא לא הוי לכביצה**", וכיון שאינם מקבלים טומאה אלא מדרבנן, למה אינם בטלים אגב המקפה. עוד כתבו התוס' דלא משני דיכא מלקות אם ילקט מהושם או השמן כזית, דאין דרך אכילה בכך.

בתרומה דרבנן- שתי קדירות אחת של חולין ואחת של תרומה, ושתי מדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו אלו לאלו, מותרים הקדיות לזר, שאני אומר תרומה לתוך תרומה וחולין לתוך חולין נפלו. הגמרא מבארת שאף אם כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא, תולים לקולא, דתרומת תבלין דרבנן דכתיב "ראשית דגך תירושך ויצהרך", וכי מספקא לן תלינן לקולא, וכן בשתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו לתוך ב' שאין אחת חולין והשני של תרומה, תולים לקולא, משום דתרומה בזמן הזה דרבנן. ולא קאמר דמדאורייתא מין במינו בטל ברוב, דמשמע שאפי' מין בשאינו מינו, כגון קמה חיטים בקמה שעורים שאינו ניכר, דאינו בטל ברוב. תוס'.

ככותה הבבלי בפסח- הא שלרבנן ככותה הבבלי אינו חייב על אכילתו, משום שאינו עשוי לאכול אלא לטבל ואם אוכלו בפני עצמו בטלה דעתו אצל כל אדם ולא חשוב אכילה להתחייב עליה, ועז"ל טיבול אין בו כזית בכדי אכילת פרס. וה"ה בשכר המזי אע"פ ששנתה אותו כמות שהוא, מ"מ הרגילות היא לשהות בין הכוסות, ובכדי אכילת פרס לא שתה כזית מן החמץ, שהרי עיקרו הוא מתאנים או תמרים ולא משעורים.

מחלוקת ר"ע וחכמים בטעם כעיקר והתר מצטרף לאיסור, ובדרשות הפסוקים-

מ"ד: התר מצטרף לאיסור בנזיר, וטעם כעיקר, אליבא דר"ע- דברי ריו"ח הג"ל שלומד מ"משרת" התר מצטרף לאיסור,

הם לשיטת ר"ע, דאיתא בברייתא שלר"ע נזיר ששרה פיתו בין ואכל כזית מצות מין חייב ואע"פ שלא כל הפת נשרית בין חייב, (אבל לרבנן אינו חייב אלא"כ פשט הדין בכל הפת, דאז חייב בדרך טעם כעיקר, שהפת עצמה נעשית איסור). וטעם כעיקר במקום שאין עיקר כלל כגון ששרה ענבים במים, לומד ר"ע מגיעולי נכרים שאסרה התורה במעשה מדין את קדירות הנכרים מפני שפולטות את בליעות האיסור לתוך התבשיל, וסובר שלא אסרה תורה אלא בקדירה בת יומה דאין כאן נותן טעם לפגם, ומבשר בחלב שהבשר בעין ונבלע בו טעם חלב לא יליף ר"ע, דחידוש הוא, דאילו שרה כל היום בשר בחלב מותר מדאורייתא (אבל מדרבנן אסור) וע"י בישול אסור ועובר על הבישול ועל האכילה, ומימלא י"ל שגם בטעם כעיקר הוא חידוש מיוחד רק בבשר בחלב.

ור"מ אסר נטל"פ דיליף מגיעולי נכרים, וס"ל דגיעולי נכרים לאו חידוש הוא, ומה שהתיר הכתוב נבילה מוקף לה בסרוח מעיקרו, וג' מחלוקות בדבר, תוס'.

לרבנן טעם כעיקר, אבל התר אינו מצטרף לאיסור- רבנן סוברים שאין התר מצטרף לאיסור, ולומדים מ"משרת" לחייב בנזיר על טעם כמו על העיקר לעשות טעמו של איסור כעיקרו וממשו, ואיתעביד ליה מליה איסור, ומנזיז לומדים לכל התורה בקי' מנזיר. ורבנן לא לומדים טעם כעיקר מגיעולי נכרים משום שהוא חידוש, שהרי שם אסור גם נותן טעם לפגם, אע"פ שבעלמא נטל"פ מותר דגמרין מבגבילה דכתיב "לגר" שרק הראייה לגר קרויה נבילה, וס"ל שגם קדירה בת יומא אי"ה שכלה פגמה פורתא מטעם הכלי, ואינה משבחת לאוכל שהיא נפלטת לתוכו. וכתבו התוס' דכיון שגם בפגמה פורתא אסרה תורה, אי"כ אסרה תורה כל טעם פגום אפי' אינה בת יומא.

ק"ו מנזיר לכל התורה שטעם כעיקר- רבנן לומדים ק"ו שאם נזיר שאין איסורו לעולם ואינו אסור בהנאה ויש התר לאיסורו, טעם כעיקר, כ"ש בכלאים, וכלפני ערלה יש רק ב' חומרות. לרש"י נזיר אינו איסור עולם אלא כמה שאסר על עצמו, ומותר להנות מענבים ויין, ויש התר לאיסורו ע"י התרת הכם, אבל בכלאים מה שגדל אסור לעולם, ועדלא אסורה בהנאה ואין התר לאיסורה בתוך שלש, אבל אינה אסור עולם דלאחר שלש מותר. ולר"ת ערלה איסורו איסור עולם שהרי מה שנאסר אסור לעולם, אבל יש התר לאיסורו בשנת ארבע, ע"י פרייה או שיבואם לירושלים. ולר"י נזיר חדש אינו אסור עולם, כי מה שגדל אחרי גמרי האיסור אינו נאסר, ויש התר לאיסורו בחדש היינו לר"י שבלא הקרבת העומר יום התנן כולו אסור, ועוד י"ל שבחדש נזיר מה שנאסר מותר כשנגמרו האיסור, אבל בערלה וכלאים נשאר באיסורו.

מ"ה, **והא דלא יליף ר"ע מנזיר לכל התורה שהתר מצטרף לאיסור**, מפני שגם בחטאת יש פסוק שהתר מצטרף לאיסור דכתיב "אשר יגע **בבשרה יקדש**" שדבר שנבלע בבשרה בשר חולין, או שלמים שמן אכילתם מרובה מחטאת, יקדש להיות כמותה, שאם היא פסולה גם זה פסול, ואם היא כשרה דינו כחמור שבה, ומבואר שהתר מצטרף לאיסור. (ור"ח גרס כחמור שבתן, והיינו שאם השלמים חמורים מהחטאת כגון שנשחטו אטמול, יאכל את החטאת כדון השלמים). ואין לומר ששהיה נצרכים, ששני הפסוקים מלמדים התר מצטרף לאיסור, שהרי יכולים ללמוד חטאת מנזיר וכיון שהתורה כתבה בשניהם מבואר שדווקא אלו אסורים. והא דכתיב בנזיר "מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג" ללמד שכל איסורי נזיר מצטרפים זה עם זה, היינו אפי' בזה אחת זה, שבאופן זה אי"א לאסור מדין התר מצטרף לאיסור. ואין לומר שר"ע לומד מחטאת טעם כעיקר, דחולין מקדשים לא ילפינן.

ורבנן לומדים מנזיר שטעם כעיקר, ולא הוו ב' כתובין הבאין כאחד, משום שחטאת בא ללמד התר מצטרף לאיסור ואסור אפי' לא נבלע בכולה, ולא טעם כעיקר, ומחטאת לא לומדים לכל התורה, דאין לומדים חולין מקדשים דדין קדשים להיות חמורים.

טעם כעיקר מדאורייתא- רבנן שחולקים על ר"א בכותה הבבלי סוברים שטעם כעיקר אינו אסור מדאורייתא, ומ"משרת" לומדים התר מצטרף לאיסור כר"ע, וס"ל דגיעולי נכרים חידוש הוא. ורש"י ובתוס' כתבו דמשמע מסיוגין שטעם כעיקר מדאורייתא, ועיין במשכ"ח התוס' בחולין ובעז"ל.

איסור חמץ בבצק שבסדקי עריבה

חמץ ששמו אותו בכלי כדי שישמש חלק מהכלי, יש מקרים שנתבטל ממנו שם אוכל ואין בו איסור חמץ, וזה תלוי בשיעור החמץ ובמקום שבו הוא נמצא בכלי, וכדלהלן. ולקמן יבאר האם הוא חוצץ לענין טבילת הכלי.

אם יש בו חיוב ביעור- במתני' איתא שאם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואם לאו בטל במיעוטו. לל"כ בעשוי לחזק - להחזיק את המים שלא יפלו, והיינו בשולי העריבה, אפי' כזית במקום אחד אינו חייב לבער דבטלו לגבה והווי כעץ, ופחות מכזית אפי' אינו עשוי לחזק אינו חייב לבער דלא חשיב, ואפי' יש כמה חצאי זיתים בכמה מקומות אינם חשובים כיון שאינם במקום אחד. ולל"ב פחות מכזית אינו חייב לבער דווקא בעשוי לחזק, אבל כזית אפי' עשוי לחזק חייב לבער דכיון דחשיב מיוחד בטל.

שיטת התוס' שעשוי לחזק היינו חיזוק הכלי, ובמקום לישא חמור יותר משום שיש לחוש שידבק מזה לעיסות אחרות, או שהעיסה תבלע טעם מהחמץ, אמנם בפחות מכזית יכול להחרו שלא יגע בו ולא גזרו בו, וכזית שלא במקום לישא דווקא אם עשוי לחזק אינו עובר, אבל פחות מכזית ושלא במקום לישא מותר אפי' אין עשוי לחזק.

מ"ה: תניא כלישנא קמא ותנא כלישנא בתרא (לגבי חציצה, דמה שאינו צריך לבער אינו חוצץ בטבילה).

ישוב הסתירה בין הברייתות-

לרב הונא מוחקים את הברייתא המקילה דאינה משהו.

לרב יוסף תנאי היא, דמשמע בברייתא (דלהלן) שרק לרשב"א כופת שאור שיחדה לשייבה בטלה אע"פ שיש בה כזית, אבל לת"ק לא בטלה כיון שיש בה כזית.

אביי שואל שעדיין יש סתירה בדין פחות מכזית במקום שאינו עשוי לחזק, אם חייב לבער, דלא מיפק רשב"א אלא באינה מקוימת לאכילה. ולכן אביי מבאר ששני הברייתות כרשב"א, ורק אם החמץ נמצא במקום לישא אינו עובר, אבל שלא במקום לישא עובר, דבמקום המחזיק מים בטל אפי' כזית, ומקום לישא (שהחמץ מועיל מעט לחזק את העיסה) דהיינו דפנות, דווקא בכזית עובר, ובשפה העליונה אפי' בפחות מכזית עובר. ושפת העריבה מבפנים ג"כ נחשב שלא במקום לישא, אע"פ שלפעמים הבצק מגיע לשם, וע"ע לעיל מה שביאר תוס' בענין עשוי לחזק.

צירוף ב' חצאי זיתים- שני חצאי זיתים שיש חוט של בצק ביניהם אם הם בסדקים שבדופן העריבה אינו חייב לבער, אא"כ כשינטל החוט ינטלו עמו דהחוט מצרפם, והוי כזית במקום אחד. ואם מונחים בבית אחד ב' חצאי זיתים מצטרפים אפי' אם אין חוט מצרפם, דפעמים הם נופלים אחד על השני כשנמכד את הבית. ובמערבא הסתפקו מה הדין בבית ובעליה, ואת"ל שאין חוששים שיצטרפו שאין מצוי שיפול בדיוק על החתיכה השניה ילה"ס מה הדין בבית ובאכסדרא ד"יל שיצטרפו שהרי דרך האכסדרא מנסיים יוצאים לבית, ואין מציאות שלימות ביניהם, והוי כחד ביתא, ויש לחוש שיתחברו יחד בשעת כיבוד, ואת"ל שבבית ואכסדרא חוששין וחייב לבער, עדיין ילה"ס בשני בתים זה לפנים מזה שנכנסים לפנימי דרך החיצון, אף אין תשמישם תדיר מזה לזה כמו בבית ואכסדרא, ת"קו. שיטת התוס' (מ"ה. ד"ה כאן) שפחות מכזית אינו חייב בביעור, לולא שיש חשש שיצטרף לכזית, או במקום לישת עיסה אחרת, ובעדת רש"י כתבו שיש חיוב ביעור אף שלא במקום לישא.

איסור חמץ באופנים שונים

לאחר שנתבאר מתי יש איסור חמץ בבצק ששמו אותו בכלי כדי שישמש חלק מהכלי, מבארת הגמרא מתי יש איסור חמץ בפת מעופשת (ומה דינה לענין טומאת אוכלין), ובבצק שיחד אותו לשבת עליו, ודובר

הפת שעייפשה חייבת בביעור מפני שראויה לשוחקה ולחמוע עיסות אחרות עוד איתא בברייתא אחרת שאם נפסלה לאדם וראויה לכלב, מטמאה טומאת אוכלין בכביצה דכל זמן שהיא ראויה לכלב לא פקע ממנה תורת אוכל, ונשרפת עם תרומה טמאה בפסח אפי' שהיא תרומה טהורה, דכיון דאינה ראויה לאדם מותר לטמאה בידים אף לרבי יוסי (י"ד), אבל לרבי נתן אינה מטמאה טומאת אוכלים כיון שנפסלה לאדם.

כופת גוש שאור שיחדה לשייבה, לת"ק חייבת בביעור, ולרשב"א בטלה אע"פ שהיא ראויה לאכילה, כיון שאין מקיימים אותה לאכילה כמו שלענין טומאה אין לה שם אוכל. תוס' ואומר רב שהלכה כרשב"א, לל"כ יש מ"ד לרב שדווקא בטח פניה בטיט לתקנה לשייבה בטלה, אבל בסתמא לא בטלה, ולל"ב לרב אין הלכה כרשב"א, ודווקא בטח פניה בטיט בטלה. וכתבו התוס' דכמו שנהלקו רבנן ור"י לענין טומאה אם הכלי עולה מטומאתו בשינוי מעשה, או שאין אומרים שינוי מעשה לתקן אלא לקלקל, ה"ה נתלקו לגבי חמץ. (ועיין באחרונים מה שביארו).

עריבת העבדנים שנותנים בתוכו ערות לעבד שנתן לתוכה קמח, לת"ק לא כשהגיע פסח לא עברו ג' ימים מנתנית הקמח לתוכה חייב לבער אפי' אם יש בו ערות, ואם עברו ג' ימים אינו חייב לבער אפי' אם אין שם ערות, דכבר נתקלקלה ע"י יריח הכלי. ולרבי נתן אם נתן לתוכה ערות אפי' שעה אחת אינו חייב לבער שכבר ביטלו מתורת חמץ. והלכה כרבי נתן.

שיעור הבצק החוצץ לענין טומאה

איתא במתני' שבצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער, וכן לענין הטומאה אם מקפידי עליו שעתיד ליטלו חוצץ ולא עלתה לכלי טבילה, ואם רוצה בקיומו כדי לסתום את הסדקים הרי הוא כעריבה.

הגמ' שואלת שטבילה שונה מחמץ, שאינו תלוי בשיעור אלא בקפיד'ה ואפי' יותר מכזית אם אינו מקפידי אינו חוצץ.

לרב יהודה צ"ל "ולענין הטומאה אינו כן".

מ"ו: אביי רבא רבא ורב פפא מבארים שיש חילוק לענין טומאה בין פסח לשאר ימות השנה, דבפסח איסורו בכזית מחשיבו, ואפי' אם אינו מקפידי, אבל בשאר ימות השנה תלוי בקפיידה אם סופו ליטלו משם חשוב, ואם לאו בטל. ונחלקו על איזה דין המנשנה דיברה-

לאביי איירי מתני' לענין צירוף לטומאה כשפחות מכביצה אוכלים נגעו בבצק זה ואח"כ נגעו אוכלים טהורים בהם, אם מצטרף לכביצה.

לרבא איירי שנטמאה העריבה ורוצה להטבילה, האם זה חוצץ.

לרב פפא איירי לענין קבלת טומאה כשנגע שרץ בבצק, אם נחשב שנגע בעריבה או לא.

בצק החרש שאין ניכר אם החמץ, (כחרש שיש לו אזנים ואין ניכר אם הוא שומע, לישנא אחרונה שיש לה חכרס) אם יש כיוצא בו שהחמץין עיסה אחרת שנילושה באותו זמן וכבר התמיצה אסור, ואם אין כיוצא בו שיעורו מיל (כמו ממגדל נוניא עד טבריה).

הלך ונזכר שיש לו חמץ בביתו- אם הלך ב"ד ניסן לדבר מצוה, אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצוותו יחזור ואם לאו יבטל בליבו, ואם הלך החלצת נפשות יבטל בליבו ואפי' אם יש שהות לחזור, דמדאורייתא בביטול גמי, ואם הלך לשבות שביתת הרשות יחזור מייד, לרש"י היינו שרוצה ל"ך דף' אלפים אמה לדבר הרשות, אבל לילך לבית האבל או המשתה היו כדבר מצוה. והקשה התוס' דאיכא מ"ד שאין מערבים אלא לדבר מצוה, ולכן פירשו דדבר הרשות היינו שהולך לשמוח בפסח בבית אוהבו או קרובו.

מהו דבר מצוה- שחיטת הפסח, מילת בנו, סעודת אירוסין סעודה ראשונה היא מצוה, סעודה שניה כששולח סבלנות לר"י היא רשות ולרבי יוסי היא מצוה.

תלמידי חכמים ועמי הארץ

דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדתותיו ובמעשיו אחרי רעיו וחבריו ונהוג במנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך האדם להתחבר לצדיקים ולהתרחק מן הרשעים. ומצות עשה להתדבק בצדיקים שנאמר 'ובו תדבק' והיינו להשתלל לישא את ת"ח ולהשיא בתו לת"ח וכו'. רמב"ם הלכות עדות פרק ו'. הגמרא מבארת מעלת הנישואין לבת ת"ח, ולמי מותר להנשא לבת כהן, וגנות עם הארץ והיריחוק הנצרך ממנו ועוד מדיני עם הארץ.

איזה זיווג ראוי-

סעודה שאינה של מצוה, כגון סעודת נישואי בת כהן לישראל עם הארץ או בת ת"ח לעם הארץ, אין ת"ח רשאי ליהנות ממנה, שאין זיווגם עולה יפה במזל טוב, ונעשית אלמנה או גרושה או אין לה זרע ודסמך ליה כי תהיה אלמנה וכו', ו"א קוברא בלא זמן, או קוברתו, או מביאתו לידי עניות.

ת"ח שנשא בת כהן זכות הכהונה והתורה מעשרתם, ורבי יהושע אמר שנחלש בגלל שנשא בת כהן, ורב כהנא אמר שגלה שלא מרצונו בגלל שנשא בת כהן, ורב כהנא לא היה כהן והיה לוקח פדיון הבן בשביל אשתו. תוס'.

לעולם ימכור אדם כל אשר לו וישא בת ת"ח, לא מצא ישא בת גדולי' הדור, ראשי נכסיות, גבאי צדקה, מלמדי תינוקות, אבל לא ישא בת עם הארץ, וכן ימכור כל מה שיש לו כדי להשיא בתו לת"ח, והמשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה לפני ארי שדורס ואוכל ואינו ממתין עד שתפתיים. תוס'.

ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום סוף מחרב את ביתו, ומאלמן את אשתו בחייו מפני שגולה בשביל מזונותיו, ומייתם את גזוליו, ותלמודו משתכח ממזנו מפני שאינו עסוק לחזור עליו, ומחלוקות רבות באות עליו מחמת ששכח תלמודו או שהוא חייב כסף עבור מזונותיו, ודבריו אינם נשמעים, ומחלל שם שמים ושם רבו ושם אביו, וגורם שם רע לו ולבניו ולבני זולתו בניו עד סוף כל הדורות.

מ"ט: **עם הארץ** אסור לאכול בשר בהמה ועוף, ומותר לנוחרו ביו"ט שחל להיות בשבת, ואסור להתלוות עמו בדרך, ומותר לקורעו כדג, ואלמלא היו צריכים לנו היו הורגים אותו, ואין מוסרים להם עדות לזמנם לשמוע דבר כדי להעיד עליו, ואין מקבילים מהם עדות, ואין מגלים להם סוד מפני שהוא הולך רכיל ומגלה, ואין ממנים אותם אפוטורפוס על היתומים ועל קופה של צדקה מפני שהם חשודים על הגזל, וי"א אף אין מכריזים על אבידתם וכגון שראה שנפלה אבידה משיירה של ע"ה, אבל לגזול בידיים אסור, ומה שמותר להורגו היינו בכופר להכעיס שהוא ליטטים וחשוד על הריגה והיו כמו פיקוח נפש. תוס'.

אמר ר"ע כשהייתי עם הגולה אמרתי מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור (ששורב עצם). גדולה שנאת ע"ה לת"ח משנאת העכו"ם לישראל, ושנותיה יותר מהם, זה ששנה ופירש שזנא יותר מכולם מפני שידוע כמה מוגנים ת"ח את עמי הארץ.

העוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בועל ארוסתו בפניו שמביישו.

מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש ונפסל ביוצא אם עבר צופים (לרש"י זה מקום מסוים שיכולים לראות משם את בית המקדש, ולתוס' הכונה לכל מקום סביב ירושלים שיכולים לראותו משם), **שורפו במקומו** ולא הטיחוחו לחזור, ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה (י"א מקום בהר הבית וי"א שחר הבית כולו בירה. תוס') **מנעיז המערכה** דבמקום אכילתו שם שרפתו דכתבי קודש באש תישרף. ורש"י. והתוס' כתבו דאיידי קרא לענין קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים, אבל שאר קדשים שנאכלים לזרים אינם אלא מדרבנן אטו קדשי קדשים.

השיעור שצריך לחזור בשבילו בחמץ ובבשר קודש- לר"מ חוזר בכביצה אבל בפחות בחמץ יבטלו בליבו ובקודש שירפנו במקומו, ולר"י בכזית, (ובזימון מצינו ששלשה שאכלו כאחד חייבים לזנון ואין רשאים ליהלך, לר"מ בכזית ולר"י בכביצה. לריו"ח שם מוחלפת השיטה, ולאביי לגבי זימון נחלקו בקראי אם "ושבעת" זה שתייה, או דבעינן אכילה שיש בה כדי שביעה, וכתבו התוס' דמדאורייתא השיעור הוא שביעה גמורה, ומי"מ יכול להוציא מי שאכל שיעור שביעה אפי' הוא אכל פחות, דגדול יכול להוציא אחרים אפי' לא אכל כלל. ולגבי חזרה נחלקו אם חזרתו בכביצה כשיעור טומאתו, או כזית כשיעור איסורו), ולחכמים בשר קודש בכזית דאין לו תקנה בביטול. תוס'. וחמץ בכביצה, ולרבי נתן זה זה בשני ביצים.

מה יהיה לעתיד לבוא

כיון שנתבאר בגמרא מה דין היוצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש, מבארת הגמרא שלעתיד לבוא עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים (ורש"י), ועוד דברים שיהיו לעתיד לבוא.

ג' והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות קספאן- י"מ שהאור היקר בעוה"ז? יהיה קפוי קל-לעוה"ב, וי"מ שנגעים ואהלות שיקרים בעוה"ז יהיו קפויים לעוה"ב, ולרבי"ל אלו בני אדם שיקרים לעוה"ז עשירים וחשובים ואינם טובים למקום. וקפויים לעוה"ב.

ביום ההוא יהיה על מצילות הסוס קודש לד'- י"מ שעתידי הקב"ה להוסיף על גודלה של ירושלים, כשיעור שהסוס רץ ומציל והיינו עד תצי היום שצל הסוס תחתיו, וי"מ שינדבו את מצילות הסוס, וי"מ שינדבו לד' כל ביזה עד שעה שהסוס רץ ומציל כל מה שיבזו ביום אחד עד חצות. וגם הסיירות יהיו מכסף וזהב.

עתידים ישראל שיתעשרו ויביאו הרבה לבית המקדש, ולא תהיה עניות.

בעולם האמת עליונים למטה ותחתונים למעלה, והת"ח חשובים שם כמו כאן, ואומרים שם אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

בעוה"ז אומר על בשורות רעות ברוך דיין האמת, ובעוה"ב אומר ברוך הטוב והמטיב שאין שם בשורה רעה. בעוה"ז שמו של הקב"ה נכתב ב"ה ונקרא בא"ד ולעוה"ב אף נקרא ב"ה. אין לדרוש בציבור קריאת שם הוי"ה.

הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתם, והיינו הרוגי לוד שני אחים שהודו על הריגת בת מלך, והצילו את ישראל, ולא היתה בהם מעלה אחרת שיחשבו עליה א"ו ז' לבד.

מקום שנהגו

הקדמה לפרק מקום שנהגו - מלבד התקנות שתיקנו חכמים שדינם שוה בכל מקום ובכל אדם, יש מנהגים שנהגו במקומות מסוימים להחמיר בדבר מסוים משום גזירה או כדעת יחיד, וכל אדם צריך לנהוג בזה כמנהג מקומו, ואם הוא נמצא במקום אחר אסור לשנות ממנהגו אלא מקום מפני המחלוקת. בפרק זה יבואר בכמה דינים (עשית מלאכה בערב פסח, אכילת פירות שביעית לאחר זמן הביעור באותו מקום, מכירת בהמה דקה לנכרי, אכילת צלי בליל פסח, וכו'), מתי אסור לשנות ממנהג המקום ומתי מותר.

באלו זמנים אין עושים מלאכה

ערב פסח אסור בעשית מלאכה מחצות בכל מקום, והעושה מלאכה משמתין ליה, ויש מקומות שנהגו שגם עד חצות לא עושים מלאכה בערב פסח, וההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או איפכא, נותנים עליו חומרת ב' המקומות, ואסור בעשית מלאכה.

טעם איסור מלאכה בערב פסח - לרש"י הטעם שמו מחמת שיהיה טרוד במלאכה ישבח לבער את החמץ ולשחוט את הפסח ולתקן מצוה, ומצוה להכינם מבעוד יום ובלילה להתחיל מהר בסעודה כדי שלא ישנו היתנוקות. ולתוס' הטעם משום שניזם שבמיא קרבן אסור במלאכה, וסתם קרבן דמזונותו כל היום אסור כל היום (חוץ מתמיד שהתורה הוציאה מן הכלל דכתבי "ואספת דגן"), אבל פסח שזמנו מחצות אסור רק מחצות, וכתבו התוס' דכיון שנאסר בזמן המקדש נאסר לעולם.

ג': ערבי שבתות ויו"ט- העושה מלאכה בערבי שבתות ושאר ימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה. הגמרא מחלקת שבערב פסח אסור מחצות, ובערב שבת רק מן המנחה ולמעלה -תשע שעות ומחצה, אי נמי בערב פסח זה איסור, ובערב שבת ויו"ט רק אינו רואה סימן ברכה.

העושה מלאכה **במוצאי** שבתות משום כבוד שבת, שמוסיפים מחול על הקודש, וכתבו התוס' דאיידי עד סיום התפילה, אבל תהוגה שלא לעשות מלאכה אפ"כ אינו מנהג), וכן **במוצאי יו"ט ויה"כ**, ובתענית ציבור שהיו מתענים על הגשמים בא"י אינו רואה סימן ברכה.

העושה מלאכה בכל השבוע ולא בערב שבת, הרי זה זריז בעל מלאכה ונשכר, ואם עושה גם בע"ש הרי זה זריז ונפסד, ואם לא עושה מלאכה בכל השבוע ולא בע"ש הרי הוא שפל ונשכר דעשה מצוה שלא לשמוה, (וכמו נשי דמחוזא שלא עושות מלאכה כלל משום שהן מפונקות), ואם לא עושה מלאכה בימי השבוע אבל בע"ש עושה מלאכה הרי הוא שפל ונפסד.

לשמה ושלא לשמה- העושה שלא לשמה יש לו שכר, דלעולם יעסוק אדם בתורה מצוות אפי' שלא לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה, ושכרו עד שמים, וכתבו התוס' דהיינו טכאין מתוכו לשום רעה, אבל העוסק כדי להתירה ולקטנר ולקפח את חבריו בחלכה, ולא ע"מ לעשות, נח לו שלא נברא. והעוסק לשמה שכרו מעל שמים.

אלו אין רואים סימן ברכה-

המצפה לשכר אשתו, והיינו מתקולתא ורש"י מבאר שאשתו משכירה מאזנים ומתובה שהוא טורח גדול בשביל רווח קטן, והתוס' ביארו שמוכרת מה שטותה (לפי משקל) ופירש ר"ח שהיא מתבזה ע"י שמגלה זרעותיה בשעת טויה. אבל אם אשתו מוכרת, שבח הוא, דכתבי "סדין עשתה ותמכור".

המצפה לשכר השכרת ריחיים.

העושים מלאכה שיש בה עין רעה כגון קנים וקנקנים, תגרי סימטא, מגדלי בהמה דקה שהכל צוויים עליהם, וכתבו התוס' דהא דאמרו שבהמה דקה מעשרת היינו בחורשת, וקוצצי אילנות טובות הנוטלים תמיד לעצמה חלק יפה.

כותבי סת"ם וספרי ותגרי תגריהם וכו מוכרי תכלת. זכ"ד תעניות נתענוו אנשי כנה"ג שלא יתעשרו, כדי שלא יפסיקו. אמנם אם עוסקים לשמה שתייה המצוה מצויה לאלו הצריכים לה רואים סימן ברכה, שאף אם יתעשרו ימישכו לעסוק בזה. וכתבו התוס' דעל המשכירים עצמם לבצעל בתים לכתוב לא ביקשו שלא יתעשרו.

מתורגמנים, משום דמחזי כשכר שבת.

המשתכר ממעות יתומים למחצית שכר, דלאו בני מחילה ניהו.

המשתכר ממעות הבאות ממדה"י ומשלח ספיתותי תמיד במקום סכנה, (דלאו בכל יומא איתרחיש ניסא).

קיום מנהגים

בתחילת פרק זה התבאר שעשית מלאכה בערב פסח לפני חצות תלויה במנהג המקום. הגמרא מביאה דברים נוספים התלויים במנהג המקום, ומבארת את מי המנהג מחייב.

בני ביישן נהגו שלא ללכת מצוור לצידין בערב שבת כדי שלא להבטל מצרכי שבת, ועל כן אף בניהם צריכים לנהוג במנהג אבותיהם, אע"פ שאבותיהם היו יכולים מפני שעשירים היו, והם לא יכולים.

נ"א. דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי להתירם בפניהם-

הגמ' מעמידה איסור זה ב**כותאי** דחיישין שיבואו להקל בדברים אחרים, או בישראל כשיש חשש זה, והיינו כשלא מצוים ת"ח בניניהם.

וכתבו התוס' בשם רבינו ניסים דדווקא אם יודעים שהדבר מותר ורוצים להחמיר על עצמם אין להתיר בפניהם, אבל אם חושבים בטעות שהדבר אסור יכול להתיר בפניהם. עוד כתבו דהא דתני נותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם היינו במנהג חשוב שהנהיגו ע"פ ת"ח, ור"י מסתפק אם במנהג שאינו חשוב מותר לת"ח להתיר לתלמידים, או שמותר רק לנהוג התי בפניהם.

בבירי נהגו שלא ללכת בקורדיקסון בשבת שזמא יפלו ויבוא לטלטלם ד"א ברה"ר. ואין להתיר בפניהם.

בעכו נהגו שלא לשבת על פספלי נכרים בשבת דמחזי כמקח וממכר. ואין להתיר בפניהם.

בחוזאי נהגו להפריש **חלה מאורז**, ואמר רב אשי שאם רוב אכילתם אורז אין לזר לאכול את החלה בפניהם, שלא שתכת מהם תורת חלה, אבל אם רובם אוכלים דגן יאכל זר בפניהם את החלה מהאורז, שזמא יבואו להפריש מהחייב על הפטור ונמצא הכהן אוכל טבלים, או מפטור על החייב ולא ניתקנו הטבלים. וכתבו התוס' דאף שאין מפרישים ממין על שאינו מינו, הכא איירי בבלול, ויש לחוש שתהא מצד אחד רובה אורז.

רחיצה עם קרוביו- אסור לרחוץ עם אביו וחמיו משום הרהור, בעל אמו, ובעל אחותו, ור"י מותר באביו משום כבוד אביו משמשו במרחץ, וכן בבעל אמו, ואסור לתלמיד לרחוץ עם רבו מפני שצריך להתבייש מכבודו ומוראו, ואם צריך לו שימששנו במרחץ מותר. ומותר לרחוץ עם אחיו ואין בזה חשש למשכב זכור, ובככולו נהגו שלא לרחוץ ב' אחים יחד גזירה אטו בעל אחותו, ואין להתיר בפניהם.

אכילת חלב היתר- הקיבה עשויה כקשת, והחלב שבתוך כפיפת הקשת הוא חלב היתר, ובני בבל נוהגים ב"א איסור. רבה בר בר חנה הלך מארץ ישראל לבבל ואכל את חלב היתר כמנהג א"י, ואע"ג דתנן נותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם הני מילי בתוך בבל או בתוך א"י או מבבל לא"י, אבל מא"י לבבל לא דאין כאן מחלוקת כיון שהם כפופים לא"י שהם אינם סמוכים ובני א"י סמוכים (מפני שלומדים תורה ברבים, ואיירא דא"י מנחיים, וכן לענין איסור והתר בני א"י עדיפים, אבל לענין אפקועי ממונא בני בבל עדיפים. תוס'). אי נמי רבה בר בר חנה היה בדעתו לחזור, ובכהאי גוונא אין נותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם, ומי"מ לבנו לא היתר לאכול את חלב היתר אפי' בפניו מפני שלא הגיע להכרעה בפניו זה, ומה שנהג בזה היתר הטעם הוא משום שהוא עצמו ראה את ריו"ח שאכל, אבל בנו שלא ראה אין לו לאכול, ומאידיך בספיחי כרוב (דלהלן) נתן לבנו לאכול בפניו כיון שראה את רשב"י שאכל ור"ש כשראה אדם שאכל אמר לו שהוא פורץ גדר, שלא היה רוצה שעמי הארץ יסמכו עליו כל זמן שלא נפסקה הלכה כמותו. תוס'.

נ"א: ספיחים, וספיחי כרוב- לר"ע ספיחין אסורים באכילה, דכתבי "הן לא נזרע **ולא נאטפן** את תבואתינו". וספיחי כרוב, לרבנן אסורים אטו **ספיחים**, ור"ש לא גזר. עיין בביאורי רש"י ותוס' להלן.

לדש"י איירי באיסור ספיחים בשביעית לאחר זמן הביעור, וסובר ר"ש שכרוב אינו חייב בביעור כיון שאין השושר כלה, ולרבנן אסורים אטו שאר מינים.

עוד פירש רש"י שרק ירקות הגדלים מזרע שנופל לארץ אסורים לאחר הביעור, ועלי כרוב הגדלים מן הקלה שמוסיף ענפים כאילו מותרים לאחר הביעור, ורש"י דוחה בביאור זה.

לבינו תם ר"ע אוסר ספיחים אף קודם זמן הביעור, אבל לרבנן ספיחים אסורים מדרבנן, אבל מדאורייתא אינם אסורים אלא אחר הביעור, וספיחי כרוב לר"ש מותרים כיון שאין בהם זריעה וכתב"י "הן לא נזרע", ורבנן אוסרים אטו שאר ספיחים.

לבינו ניסים איירי בספיחים של שביעית שיצאו למוצאי שביעית, דאסורים מדרבנן עד זמן שיכולים לגדול בשמינית כיוצא בהם, שמוא יסבור שלקטן שבשביעית, דלר"ש בכרוב שזרך לגדול הרבה בזמן מועט אין לחשוש שיחשבו שלקט שבשביעית, ורבנן צורו שאר ספיחים. (ומה שגדל בשישית ונכנס לשביעית, אם יש מקום לטעות ולחשוב שגדלו בשביעית אסורים).

אל ישנה אדם מפני המחלוקת - לאביי קאי מתני' על הולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, שלא יעשה מלאכה מפני המחלוקת, אבל ההולך ממקום שאין עושין למקום שעושין אסור בעשית מלאכה, דהא נותנים עליו חומרי מקום שיצא משם. ולרבא כוונת המשנה שההולך ממקום שאין עושין למקום שעושין, שאינו עושה מלאכה מפני שנותנים עליו חומרי מקום שיצא משם, מ"מ אין בזה מחלוקת, דכמה בטלני איכא בשוקא.

ג'ב' מלאכה ביו"ט שני

אף ה**בבבאי**ים קבביעא דירחא אסורים במלאכה בישוב ביו"ט שני, כיון שנהגו בו איסור. וכתבו התוס' דאפי' צבינעא ואפי' דעתו לחזור אסור, אבל במדבר מותרים.

מנדים על יו"ט שני, ומועשה בתלמיד אחד שהלך מוחוץ לתחום, י"א שנידוהו משום שנידוי חמור, (שהרי במערבא היו מלקים תלמיד שסרח ולא היו מנדים מפני כבוד התורה), וי"א שהלקוהו מפני שהיה צורבא מרבנן.

ביעור פירות שביעית

פירות שביעית מותרים באכילה לאדם ולבהמה דכתבי "וחיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך... ולבהמתך ולחיה", ודרשו חז"ל שאם אין לחיה פירות בשדה צריך לבער את הפירות מן הבית, (ונחלקו הראשונים אם צריך לבערם מן העולם או שצריך להפקידם). הגמרא כאן מבארת מה הדין כאשר בחל מהמקומות כלה מין זה מן השדה ובחלק מהמקומות לא כלה, ועוד מדיני ביעור.

דין ביעור במולין פירות ממקום למקום

איתא במתני' הדמולין פירות שביעית ממקום שכלו לחיה מן השדה וחייבים בביעור, למקום שלא כלו, או ממקום שלא כלו למקום שכלו, חייב לבער, דנותנים עליו חומרי מקום שיצא משם (ומותר לשנות ממנהג המקום משום דהוי איסור דאורייתא, אי נמי לא שייך בזה מחלוקת כיון דתלוי בפירות ולא בגוף האדם. תוס'). וחומרי מקום שהלך לשם. **ור"י אומר אומרים לו צא והבא לך אף אתה** -

ביאור א' - המולין **ממקום שלא כלו למקום שלא כלו ושמע שכלו במקומו**, לת"ק צריך לבער אע"פ שאין כאן חומרי מקום שיצא משם, שהיי בשעה שיצא לא היו נהגים בהם איסור, ולר"י א"צ לבער דיכול לומר לבני מקומו שאינו משנה ממנהגם, שהרי גם הם יכולים לבוא לאותו מקום ולמצוא הרבה. הגמ' מקשה שרבי אלעזר אמר ש"י לחומרא. וצ"ל שלת"ק באופן זה אינו חייב לבער, ולר"י חייב לבער כיון שאינו יכול ללכת למקום שיצא משם ולהביא פירות.

ביאור ב' - המולין **ממקום שלא כלו למקום שכלו והחזירים למקומם**, לת"ק אינו חייב לבער, ולר"י חייב שהרי אינו יכול להביא ממקום שכלו. והגמ' דוחה שאין לאסור דבר שלא גדל ורק עבר במקום שכלו ועקשיו אינו שם.

ביאור ג' - נחלקו בג' **כנשים בחבית אחת** בחומין או ציר, לת"ק מבער כשכלה האחרון כשיטת רבי יהושע, ולר"י כל מין מבער כשאותו המין כלה כשיטת ר"ג וכן הלכה, ושיטת ר"א שמבער כשכלה הראשון שכיון שכבשם היו כמין אחד, וביארו התוס' שהמין הראשון נותן טעם בכלום, וכתבו התוס' דבקריא פליגי דכתבי "מן השדה תאכלו את תבואתה" וסבר ר"א שבלי הפסוק אין חיוב לבער אלא את האיסור, אבל ירקות שטעם האיסור מעורב בהם לא, כיון שאיסור זה קל משאר איסורים שמתור לעניים, ובה הפסוק לחיוב לבער גם טעם. ולרבי יהושע הטעם חשיב כמנוגע והפסוק בא להתיי גם את גוף האיסור, דדריש "מן השדה תאכלו" שאם בלוע בו טעם שיש בשדה מותר באכילה, ור"י סובר שהממשות אסורה והטעם מותר. וי"מ שראשון ואחרון היינו מה ניתן קודם בכבישה, ונחלקו מה נותן טעם במה.

ביאור ד' - נחלקו לגבי **תמרים**, שלת"ק אוכלים ביהודה עד שיכלה האחרון שבצוער שהיא עיר התמרים, מפני שאם החיה לא מוצאת כאן פירות היא הולכת למקום אחר לאכול, ולר"י אין אוכלים על של בין השיצין הקוצים שבצוער הדקל שאין החיה אוכלתם מפני הקוצים. אלא על של בין הכיפין העלים העשויים סכודם מיון פנות תמרים.

ג'ב' זמן הביעור - כתביב "ולבהמתך ולחיה וכו' " שכל זמן שהיה אוכלת בשדה אפשר להאכיל לבהמה בבית, ואם כלה לחיה בשדה צריך לכלות גם מה שהבהמה אוכלת בבית. ועל כן יש בארץ ישראל ג' ארצות החלוקות לענין זמן הביעור יהודה עבר הירדן והגליל, שאם כלה בארץ חייבים לגדר אע"פ שנשאר בחברתה, והטעם הוא מפני שאין חיה מארץ אחת גדלה מארץ אחרת, אמנם בכל ארץ **יש ג' ארצות** החלוקות בזמן קיום הפירות, ואינו חייב לבער בכל ארץ עד שיכלה אחרון **שבה** לרש"י אם נשאר באחד מג' הארצות כל הארץ מותרת (כגון אם נשאר באחד מהארצות שבגליל כל הגליל מותר), מפני שהחיה אוכלת מג' הארצות שנבאותה ארץ. ולתוס' צריך שישאר זווקא באותה ארץ, ומיוחדה לגליל אסור אפי' מהר להר וכדומה.

ביעור פירות שיצאו מא"י - לת"ק מבערם במקומם, ולרשב"א יחזרו למקומם ויתבערו דכתבי "אשר בארצך", (י"א שדורשים מהר, וי"א שדורשים מתיבת אשר). י"א שהשמועה שהלכה כרשב"א וי"א השמועה שאין הלכה כרשב"א, ורב ספרא דרבי שמן על רב הונא שהיקלו, מפני שהיה מדקדק בלימוד מרוב לשנתה פעם שניה (כמו רחבה דפומבדיתא שאמרו בשם רבי יהודה או רב יהודה או ר"י נשיאה שהר הבית סטיו כפול היה היו סביבו איצטבאות כפולות, סטיו לפנים מסטיו). וכתבו התוס' דאסור להוציא פירות שביעית לחו"ל, ורב ספרא הוציא לסחורה באופן המותר, או בשוגג.

מזה ביעור - לרש"י מפקדים במקום ירדית חיה ובהמה, ולתוס' מחלק מזון ג' סעודות לכל אחד, לר"י רק לעניים מותר לאכול אחר הביעור, ולרבי יוסי מותר אף לעשירים. ובתוספתא איתא שמחלק מהם לשכניו ולקרוביו ולידועיו, ומצויא ומניח על פתח ביתו ואמרו שמי שירצה טיול, וחזרו ומכניס לביתו ואוכל מהם עד שיכלו, אמנם אין להשוותם בביתו בחוקת שהם שלו.

קציצת אילן עם פירות שבשביעית - רב אילעאי קצץ שבשביעית דקל עם תמרים קטנים שלא התבשלו, אע"פ שאסור להפסיד פירות שביעית דכתביב "לאכלה", (לב"ש האיסור משיצויאזא תחילת העלים בימי ניסן, ולב"ה כחרובים משישרשרו שיראו בהם כעין שרשראות של חרובים, ובגפנים משיגיעו כפול הלבן, והזיתים משיניצו כשיגדל עליהם הנץ, ובאגרא אילנות משיגיעו אור). הגמ' אומרת שהמעשה היה בדקל זכר שאין פירותיו מנשילים יותר אלא זוגרים אותם בניסן בכלי פנות תמרים והם מתבשלות מאליהן, אבל בדקל נקיבה אסור, שאף רבנן שסבורים שסמדר כשנפלו פרחי הגפן ונראית צורת הענבים, אין בו עדיין איסור ערלה עד שיהיה בוסר (שנקרא גם גירוע ושיעורו כפול הלבן, ודלא כרבי יוסי שאסור אף בסמדר), ומבואר מדבריהם שסמדר לא נחשב פרי, מ"מ שאר אילנות חוץ מגפן אסור לקוצצם כבר משהוציאו פרי.

זמן הביעור בענבים זיתים גרוגרות ותמרים

ג'ג' הגמ' מביאה ברייתא אחת שקובעת זמן הביעור לפי מתי שכלה במקום מסוים שפירותו אלו מצויים שם, בענבים כשיכלו דליות של אוכל לא המאוחרות יותר, בזיתים כשיכלו בתקוע, ולר"א כשיכלו בגוש חלב ולא ימצא העני ירועע זיתים לא בנופו ולא בעיקרו, ובגרוגרות כשיכלו תאנים דקות בבית היני (ולר"י לא הוזכרו תאנים אלו אלא לענין מעשר, והגדלים בטובינא שהם קטנים לעולם חייבים במעשר), ותמרים כשיכלו בצוער, ולרשב"ג אם כלו בכפיץ ונשארו רק בשיצין אין אוכלים.

ובברייתא אחרת איתא שאוכלים בענבים עד הפסח, בזיתים עד עצרת, בגרוגרות עד חנוכה, ובתמרים עד פורים. ולריו"ח גרוגרות עד פורים ותמרים עד חנוכה.

והגמ' מבארת ששתי הברייתות הם אותו שיעור, או שהברייתא השניה מדברת כשנשאר עד זמנים אלו.

סימנים להרים עמקים נחל ושפלה - סימן להרים עפצים, אבל שאר פירות אינם משובחים בהרים, ועל כן אין מביאים ביכורים מדרקלים שבהרים שאין מביאים בכורים אלא משבעת המינים וממקום משובח, ודבש היינו דבש תמרים. סימן לנחלים לענין נחל איתן לעגלה ערופה קנים שצריך שיגדלו שם קנים, ואם לא לא אקירם נחל. סימן לשפלה שקמה אינה עושה פרי שהמוכר שפלה בלא שקמה הוי מקח טעות, וכן המוכר הר ואין בו עפצים או נחלים ואין בהם קנים הוי מק"ט. ולתוס' (ג'ב') ג"מ נמי לענין שאם כלה בהר שביהודה אפשר לאכול בכל ההרים אפילו אם כלה בשפלה ובעמק.

דינים נוספים התלויים במנהג המקום

מכירת בהמה לגוי - אסור מדרבנן למכור לגוי בהמה גסה שמוא יבוא מהשאלה או להשכירה לו, וישראל מצווה על שביית בהמות בשבת, ושמוא ימכרה ויאמר לה הישראל בשבת ללכת, ת"ק אוסר בעגלים וסיוחיים קטנים שאינם בני מלאכה, דמיחלפין בגדולם, בין ש שלמים בין שבורים, ר"י מתיר בשבורה שהיא עומדת לשחיטה מיד, ואין ישראל רואה אותה אצלו, ולא יבוא להתיי דבהמה שלימה, וכן בתירא מתיר בסוס שאינו עומד לטעינה אלא לרכיבה, ורכיבה ע"ג בהמה איה בה אלא איסור דרבנן. בהמה דקה יש מקומות שנהגו לאסור שמוא יבוא למכור בהמה גסה, וצריך לנהוג כמנהג המקום.

ג'ג' זירות בזמן הזה השייכות לאכילת הפסח - יש מקומות שנהגו בזמן הזה לא לאכול צלי בליל פסח דמיוחי כאוכל פסח בחוץ, וצריך לנהוג כמנהג המקום. גדי מקולס צלוי ראשו על כרעיו ועל קרבו כצלית הפסח נראה כפסח ואסור לאוכלו בפסח, ותודוס איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדיים מקולסים בליל פסח, ושלאו לו שאלמלא היה תודוס אדם חשוב, היו גוזרים עליו נדוי, ואיסור זה הוא גם אם לא אמר בשר זה לפסח, ואם אמר בשר זה לפסח אפי' באינו מקולס אסור, ואפי' בשחוטח, מפני שנראה כמקדיש

ואוכלה בחוץ, וכרבי יוסי דלהלן שאם היה אומר בשעת צליה הרי זה לפסח, נפרש את דבריו שכונתו לדמי פסח, דאין אדם מוציא דבריו לבטלה. והתוס' פירשו שהחשש הוא שנראה שהקדישה חתיים לקרבן פסח, ויסבירו שהוא אוכל קדשים בחוץ. אבל בחיטים מותר לומר חיטים אלו לפסח מפני שאינם דומים לקדשים, וכונתו שלמפני בגדולם, ולא אמרינן דמחוץ שרוצה למכורם ולקנות פסח בדמיהם.

האומר הרי עלי מנחה מן השעורים ומנחת נדבה אינה באה מן השעורים, לת"ק רבי יוסי שאף החיטים דבתחילת דבריו אדם נתפס, ור"ש סובר כרבי יוסי שאף בגמר דבריו אדם נתפס וכונתו לכל מה שאמר, וסובר שאדם יכול להתנדב מנחת שעורים, וכמילאל פטור שהרי לא התנדב כדרך המתנדבים, ורבי יוסי עצמו דס"ל שאף בגמר דבריו אדם נתפס, אולם לא ס"ל כר"ש אלא חייב להביא מנחה מן החיטים, דס"ל שאין אדם מוציא דבריו לבטלה. ובאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים, ולא הרי זו תמורת עולה, דתפסו לשון ראשון, ולרבי יוסי מונתו לשלמים, ולא אמרם בזה אחר זה אלא מפני שא"ל לאומרם יחד, ותרעה עד שתסתאב ותימכר ויבא בדמיה חציה ועולה ובדמי חציה שלמים. וכתבו התוס' דאליבא דרבי יוסי תכא שאני שסוף דבריו הואו פירוש לחלילת דבריו.

חנניה מישאל ועזריה מסרו עצמם על קדושת השם, מפני שדנו קל וחומר מהצפרדעיים שנכנסו לתנורים במצרים אע"פ שאינם מצויים על קידוש השם. לרש"י הסיבה שלא היו חייבים למסור נפשם היה משום דכתביב "וחי בהם" ולא שימותו בהם. והתוס' הקשו דבפרהסיא חייבים למסור נפש אפי' במצוה קלה, ור"ת פירש שהצלם היה אנדרטא ולא ע"ז ממש, ור"י פירש שהגמ' דנה למה לא ברחו כמו דניאל.

הנותן סחורה לת"ח להשתכר זוכה ויושב בישיבה של מעלה.

מקום שנהגו **להדליק הנר בליל יו"כ** מדליקים, ומקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקים, ושניהם לטובה נתכוונו לפורש ממשכבי אשה, להדליק משום שאסור לשמש לאור הנר, או שלא להדליק כדי שלא יראה ויתאוה, ומדליקים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים. ליל יו"כ שחל בשבת י"א שמדליקים נר מפני כבוד השבת, וי"א שאף בזה אין מדליקים.

ברכת בורא מאורי האש

אין מברכים על האש אלא במוצאי שבת הואיל ותחילת ברייתו הוא, ולא במוצאי יו"כ, וי"א שאף במוצאי יו"כ מברכים על אש ששבתה ממלאכת עבידה, כגון של חיה או חולה או נר הדולק מערב יו"כ, הואיל ודבר חדש הוא שאסור כל היים ועקשיו נהנה ממנו, אבל לא על אש היוצאת מעצים ואבנים, אבל במוצאי שבת אפשר לברך אש היוצאת מעצים ואבנים. ומה שאין מברכים על האור בכל שעה שנתנה ממנו, שהרי אסור להנות מהעוה"ז בלא ברכה. משום שדווקא כשגופו נהנה אסור, ולא יתקנו ברכה כל יום כיון דאינו מתחדש בכל יום, משא"כ אור השמש. תוס'.

ג'ד'. רבי היה מברך מיד כשהיה מזדמן לו, והיה חוזר ומברך אח"כ להוציא בניו ובני ביתו, ור"י אומר שמברכס על הכוס, וכן היה נוהג רבי חייא, ואמרו ריו"ח שהלכה כר"י.

בריאת העולם

התורה מפרסת אלו דברים נבראו בששת ימי בראשית. הגמרא כאן מבארת אלו דברים נבראו לפני בריאת העולם, ואלו דברים נבראו בערב שבת בין השמשות,

הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות - באר מרים, מן, קשת, כתב צורת האותיות, וי"מ קריאת שם האותיות, מלכתב עט שבו חקק הקב"ה את עשרת הדברות, וי"מ חקיקת צורת האותיות, לוחות, קבר משה, מערה שעמד בה משה דכתביב "ושמתין בנקרת הצור" ואלהיו דכתביב "וילך את הר האילקי חורב ויבוא שם לרא המערה", פתיחת פי האתון, פתיחת פי הארץ בלצוע את עדת קוה, על אבישיה אף החיל של אברהם והשמיר תולעת שמפקדת כל דברי קשה, ובה בנה שלמה את הבית, לר"י אף הצבת הראשונה נבראה אז, וי"א שבידי אדם נעשתה. וי"א אף מקלו של אהרון והשקדים והפרחים שיצאו ממנו, וי"א אף המזיקים, וי"א אף גבדו של אדם הראשון שהיו חקוקות בו כל מין בהמה וחיה והוא נמסר למנודו ועשיו הרגו ונטלו, וי"מ שהכונה לכתנות עור של אדם הראשון.

חלל הגיהנום נברא עוד לפני בריאת העולם, אור דגיהנום נברא ביום שני, האש שלנו עלה במחשבה ליברא בערב שבת בין השמשות, ולא נבראה עד מוצאי שבת.

פרד - י"א שהפרד הראשון נברא בערב שבת בין השמשות דאין כל חדש תחת השמש, ועוד איתא שעלה במחשבה להברא בערב שבת, ומה מוצאי שבת הביא אדם הראשון ב' בהמות והרכיב זו בזו ויצא במה פרד, וי"א שפרד הראשון בימי ענה אינה, ודורשי חמורות ענה, ואומרים שענה צבול היה שבא צבעוון על אימו והוליד את ענה, לפיכך הביא פסול לעולם. וכתבו התוס' שענה נקרא בן שעיר מפני שבני בנים הרי הם כבנים, ולא מפני שהיה בן אשתו (מצבעון), ומ"מ מזה שאיה לא נמנה עם בני צבעון מוכח שהיה בן אשתו, ולכן מנה אותו יחד עם בני שעיר.

ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם - תורה, תשובה, גן עדן גיהנום, כסא הכבוד, בית המקדש, ושמו של משיח.

ג'ד' ג' דברים עלו במחשבה לברא, ואם עלו דין הוא שיעללו לקיום האדם, המת שיסרחו שלא יציענו אותו קרוביו ויראו את עצרם תמיד לפניהם, ושישתכח מן הלב, והתבואה שתרקיב שלא ישמרהו בעלי בתים ויבואו רעב לעולם, וי"א המטבע שיצא.

שבעה דברים מכוסיס מבני אדם, יום המיתה, יום הנחמה מתי יתננם אדם מאגתו, עומק הדין הרוב טועים בו, וי"מ עומק הדין העתידי, מה בליבו של חבירו, ובמה ושתכר, ומתי תחזור מלכות בית דוד, ומתי תכלה מלכות חיבת רומי.

הלכות יום הכיפורים ותשעה באב

יום הכיפורים ותשעה באב אסורים באכילה שתיה רחיצה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה, יום הכיפורים אסור במלאכה מדאורייתא, ותשעה באב אסור בלימוד תורה (מלבד תלמי הרעים). הגמרא מבארת כמה דינים הנהוגים ביום הכיפורים ותשעה באב.

לשמואל אין תענית ציבור בבבל אלא תשעה באב. והיינו שאין נוהג בו חומר תענית ציבור, לאכול מבעוד יום ולאסור מלאכה (משא"כ תשעה באב שיש מקומות שנהוג שלא לעשות. תוס') ושאר חומרות, והטעם משום שבבבל אינה צריכה לגשמים.

בין השמשות של תשעה באב לשמואל מותר באכילה ומלאכה, ולרבא ריו"ח אסור. ובין השמשות של יוה"כ אסור ואפי' מבעוד יום אסור, תחוספת יוה"כ דאורייתא. וט' באב תחוספת מותרת. תוס'.

אם יש **ספק בקביעא דיחא**, יוה"כ אסור ב' ימים ותשעה באב מותר. וכן יש חילוק בין יו"כ לתשעה באב לענין דיעבד, שיו"כ כהנה, ותשעה באב איסורא בעלמא. וכתבו התוס' שאם יש ספק בבבל מתי קבעו את החודש באי", היו עושים יו"כ יום אחד, ורק אם מסתפק אפי' באי" כגון המהלך במדבר, עושה ב' ימים כשאר ספק דאורייתא דלחומרא.

עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בתשעה באב כמו ביוה"כ.

אמר ריו"ח תשעה באב אינו כתענית ציבור, י"מ דהיינו לענין **נעילה** שבתענית ציבור היו מתפללים נעילה, שאע"פ שאמרו ריו"ח הלוא' יתפלל אדם כל היום ואין בזה איסור בריכה לטמלה, היינו רשות תבענית ציבור חובה מדרבנן להתפלל נעילה, ובתשעה באב אינו חובה, ומותר להתפלל ככל ימות שנה. ואב"א שאינו כתענית ציבור לענין **כ"ד ברכות**, ואב"א אינו כן. תענית ראשונת ושגזריום על הגשמים אלא כאחרונות **שאוכלים ושותים רק מבעו"ל**. וכתבו התוס' דדברי ריו"ח ללווא' שיתפלל הם רק בספק אם התפלל, ומי"מ זה סיבה שיוכל להתפלל ביו"כ כמו בשאר תענית ציבור. ומשני דהוי רשות, והיינו שאינו חובה אלא מצות.

רחיצה - לרבי אלעזר אסור לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב, כמו ביוה"כ, ובתענית ציבור מותר פניו ידיו ורגליו. וכתבו התוס' שבתענית ציבור מותר אף לרחוץ כל גופו בצונן.

נְהִיָּה מלאכה - במקום שנהגו לעשות מותר לעשות, ומקום שנהגו שלא לעשות אסור לעשות, ו**ת"ח בטלים ממלאכתם** בתשעה באב, אף במקום שנהוגים לעשות מלאכה, רשב"ג אומר שאדם יכול לעשות עצמו ת"ח (אך אינו מחויב), ולא חיישינן ליוהרא, ולרבנן אסור דחיישינן ליוהרא.

מתי חוששים למחזי כיוהרא - הנה מצינו לגבי ק"ש לילה ראשון של נישואין, שלר"ג אסור לחתן לקרוא דחיישינן ליוהרא ומוחים בו, ולרבנן מותר, והכא לענין מלאכה בת"ב שמעינן איפכא. ריו"ח אומר שמוחלפת השיטה באחת מהם. ולרב שישא בריה דרב אידי יש חילוק בין המקרים, רבנן סוברים שבמלאכה אסור להיות שונה משאר הציבור שעושים מלאכה, אבל בק"ש מותר לחתן לקרוא שהרי כולם קוראים, ורשב"ג סובר שבק"ש אסור דאנן סהדי שאינו יכול לכוון, אבל במלאכה מותר מפני שחושבים שאין לו מלאכה לעשות.

עשית מלאכה בערב פסח ובחול המועד

הגמרא חוזרת למה שנתבאר בתחילת הפרק שיש חילוקי מנהגים ממותי אסור לעשות מלאכה בערב פסח. ומבארת את חילוקי המנהגים בזה, ואלו מלאכות מותרות לכ"ע, ואגב זה מבארת הגמרא בכמה מלאכות אם מותר לעשותם בחול המועד לא אל.

ליל י"ד ויומו בגליל וביהודה - לר"י י"ד ניסן אסור מדינא בעשית מלאכה ביהודה מחצות ובגליל לב"ש מהלילה ולב"ה רק ביום, לר"מ אין האיסור מדינא אלא ממנהגא כל מקום מה שנהגו.

נטיעה לפני פסח - לר"י המנכש מבין תבואת דגן ב"ג, ונעקרה בידו השיבולת עם השרוש, שותלה במקום הטיט שממרתה להשריש והקרבת העומר מתירה רק מה שהשריש. ואין שותלה במקום הגריד -מקום יבש שאינו ממהר לקלוט. הגמ' מבארת שהרכבה שלא קלטה בתוך ג' ימים שוב אינה קולטת, ועל כן לרבא אף ב"ד יכול לזרועה, מפני שעד הקרבת העומר יש ג' ימים, והיינו מקצת י"ד ט"ו ומקצת ט"ז, אלא דאיירי בגליל, וכבית שמאי דאסור אף בלילה, או דבליה לא רגילים לזרוע. ולרבינא איירי אף ביהודה וב"ד לא מועיל כי לא אומרים פעמיים מקצת היום ככולו אם מקצת י"ד וגם מקצת ט"ו. וכתבו התוס' דאף דהרכבה שאינה קולטת ג' ימים שוב אינה קולטת, מי"מ אסור לשתול במקום הגריד, או משום ששם מאחרת לקלוט יותר מג', או שמא ישתול אותה במקום הטיט אחר העומר.

גמר מלאכה - כל מלאכה שהיא לצורך המועד, והתחיל בה קודם לל"ד, וגמרה ב"ד אפי' במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אבל להתחיל אסור אפי' לצורך המועד, ואפי' צלצול קטן לחגור, או שבכה קטנה לראש, ומלאכה שאינה לצורך המועד אסור אף לגומרה.

נְהִיָּה מלאכות המותרות - החייטים הספרים והכובסים מותרים בעשית מלאכה בערבי פסחים עד חצות, שכן מלאכות אלו מותרות באופן מסוים אף בחול המועד (ההדיט שאינו אומן בכך תופר כדרכו, ותספורת וכבסו מותר לבא ממדה"י וליוצא מבית

האסורים), וכיון שיש בהם התר קצת בחול המועד, י"ד שהוא קל מותר לכולם. ורבי יוסי ב' יהודה מתיר אף ברצענים, שהרי זה מותר בחול המועד (על עובי רגלים, וכתבו התוס' דמבואר מכאן שרק לעולי רגלים מותר לתקן מנעלים בחול המועד ולא לשאר בני אדם, ואינו דבר האבד שמא יקרעו יותר, שהרי יכול לקנות חדשים). ולת"ק אין למדים תחילת מלאכה מנעלים חדשים, מסוף מלאכה תיקון מנעלים.

ביצים לתרנגולת - מותר להניח ביצים תחת התרנגולת ב"ד להתחמם ולגדל אפרוחים, וי"א דאיירי בשובכים ליונים. ותרנגולת המחממת ביצים שברחה מעל הביצים מותר להחזירה למקומה אף בחול המועד משום הפסד הביצים, דדבר האבד מותר, לרב הונא דווקא אם כבר ישבה ג' ימים על הביצים הללו מותר להחזירה, שכבר אין הביצים ראויים לאכילה, ועדיין לא עברו ג' ימים מאז שברחה שלא פסקה חמימותה וקל להחזירה, אבל אחרי ג' ימים מאז שברחה טרודה גדול להחזירה, או בתוך ג' לישירתה שעדיין לא הופסדו הביצים לגמרי אסור להחזירה. ולרב אמי מותר אם ברחה בתוך ג' ימים לישירתה, דאף להפסד מועט חששו שכבר אינם ראויות לאיסטינז וצריכים למכור בזול למי שדעתו יפה.

גריפת הזבל - לאביי גורפין את הזבל מתחת רגלי הבהמה ב"ד, ובמועד מוסלקים לצדדים ולא לאשפה שמתוחץ לחצר, הזבל שברפת מוציאין אותו לאשפה, לרבא אם נעשתה החצר כרפת שנתקלקלה כולה ואין מקום לסלק לצדדים מותר לפנות לאשפה אף בחול המועד.

הולכת כלים לאומן ומהאומן - מוליכין כלים לבית האומן ב"ד ומביאים כלים מבית האומן ב"ד אע"פ שאינם לצורך המועד, ובחול המועד ציורך המועד מותר ושלא לצורך המועד אסור, ואם אין לאומן מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו אצלו, ואם אינו מאמניו שלא ימכרם לאחר, וי"מ שאינו מאמניו שלא יחזור ויתבע שכרו מניחם בבית הסמוך לו, אבל לא יביאם לביתו הרחוק מבית האומן מפני הטורח, ואם חושש שמא יגנבו יביאם לביתו בצניעא. וכתבו התוס' דאם בבית הסמוך חושש שיגנבו, יכול להביאם בצניעא לביתו. ולא חזיקוהו להניחם בבית שלישי.

ששה דברים עשה חזקיהו המלך

נְוִיָּה על ג' הודו לו - גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים ולא קברו בכבוד בדרגש ומיטה נאה, משום כפרה ומשום קידוש השם. כיתת נחש הנחושת לפי שהיו טועים אחריו. גנז ספר רפואות לפי שלא היה ליבם נכנע על חלים אלא מתרפאים מיד. והודו לו.

ועל ג' לא הודו לו - קיפץ דלתות היכל ושגרם למלך אשור. סתם מי גיחון העליון והיה לו לטבוח בקב"ה שאמר "וגונית על העיר הזאת להושיעה". עיבר ניסן בניסן לאחר שסננס ניסן עשאו אדר, כיון שהיו הרבה שלא הספיקו לטהר מהטומאות שהחזיקו בהם בימי אביו אחז הרשע, ולא הודו לו דכתיב "החודש הזה" זה ניסן ואין אחר ניסן.

ששה דברים עשו אנשי יריחו

הרכבת דקלים - אנשי יריחו היו מרכיבים דקלים ב"ד ניסן, שהיו מביאים הדס לח, ושיכר של דפנא. וקמח שעורים המונח בכלי שלא עברו עליו מ' יום מזמן הטחינה, ומרתיחים אותם ושמים בלבו של הדקל, (ואם לא עושים כך לא לילנות שבתוך ד"א שלו הם מתייבשים). ולרב אחא בריה דרבא היו מניחים ענף של דקל זכר בת שנתה לתוך סדק שהיו עושים בדקל נקיבה. בפירוש ראשון כתב רש"י שאין כאן זכר ונקיבה, ונקרא זכר לפי שמכיסים אותו בענף האילן, ובפירוש השני כתב שדקל נקיבה אינו עושה פירות, וכשמכניסים בו ענף של זכר הוא עושה פירות. ול"א מיחו בידם חכמים.

מורכין את שמע - לר"מ אנשי יריחו לא היו מפסיקים בין שמע לואהבת וצריך להאריך באחד. ולהפסיק בין אחד לואהבת שבפסוק ראשון כל אחד מקבל עול מלכות שמים. והפסוק השני הוא לשון ציווי, ולתוס' לא היו מפסיקים בין שמע לשם ד', זה שמעע שאומר לד' שישמע ויענה. לר"י היו מפסיקים אלא שלא היו אומרים ברוך שם וי"מ שהיו אומרים אותו בקול רם, לרבא לא היו מפסיקים בין היום לעל לבבך. ולא מיחו בידם חכמים.

ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, וחשש שיש בזוענו פסול, ואמרו לו שמע ישראל וכו', ואמרו יעקב ברוך שם. ותיקנו חכמים שיאמרוהו בחשאי מפני שמושה לא אמרו, משל לבת מלך שהביאה לה ציקי קדירה בחשאי מפני שהריחה. והיכא שיש מיינים התקינו שיאמרו אותו בקול רם שלא יאמרו שאומרים בחשאי דבר שאינו הגון.

קצירה וגדישה לפני העומר - קצירה מותרת לפני העומר ביריחו, שהרי במקום שאין מביאים ממנו עומר אין איסור לקצור, ולא חששו חכמים שיבואו לאכול, כיון דחדש בדילי מנייה כל השנה, אבל גדישה אסורה דכיון דליכא פסידא גזרו חכמים שימתינו שמא יבוא לאכול ממנו, ואנשי יריחו היו גודשים לפני העומר, ולא מיחו בידם חכמים.

לא מיחו בידם - לר"מ הכונה שעשו כך ברצון חכמים, ואמרו לו ר"י שא"כ כל אדם יוכל לעשות כך, אלא הכונה שלא מיחו בידם.

נְוִיָּה התרת גמזיות של הקדש - אנשי יריחו היו הננים מענפי חרוב ושקמה של הקדש, שהוקדשו העצים וגדלו בהם ענפים חדשים, מפני

שסברו שלא הוקדשו אלא הגזעים ולא הענפים שגדלו אח"כ. דסברי כמ"ד אין מעילה בגידולים, ומיחו בידם חכמים, דאף דמעילה ליכא איסורא איכא.

אכילת פירות שנשרו בשבת - אנשי יריחו היו פורצים פרצות בגינותיהם בשני בצורת, כדי שיוכלו עניים לאכול בשבת פירות הנושרים, ומיחו בידם חכמים. י"א שנהלקו אנשי יריחו ורבנן בשל מכבדות תמורה שנפלו לתוך כפות התמרים שבראש הדקל (והם כפופים זו אצל זו כעין כלי), אם גזורים שמא כיון שהם גרוחים יעלה ויתלוש דהוי אב מלאכה, אבל בשל כיפין הענפים הנמוכים מותר אף לחכמים דאין כאן תמרים מחוברים, ואינו מוקצה אע"פ שבבין השמשות היו מחוברות והוי מוקצה מחמת איסור תלישה, ומיגו דאתקצי לבין השמשות אתקצאי כולה יומא, דמוכן לעורבים הגדולות בביתו לשם גודלה דמותר להעמיס עליהם לואכלם הוי מוכן לאדם, דכל מידי דחזי ליה לאיניש לא מקצה דעתיה מנייה, (אבל דבר המוכן לאדם אינו מוכן לכלבים, ולכן נבילה שנתנבלה בשבת אסורה לכלבים, מפני שבבין השמשות היתה עומדת לאדם). וי"א שנהלקו בשל כיפין אם מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם, אבל בשל מכבדות לכ"ע אסור שמא יעלה ויתלוש.

והקשו התוס' איך יכול לעלות על האילן בשבת, ואפי' בין הכיפין אסור שהרי הוא משתמש באילן (ולא משמע שמותר רק בפתוח מג' טפחים סמוך לקרקע). ועוד שהרי אסור לאכול פירות שנתלשו בשבת. ועל כן פירשו דאיירי בנתלשו לפני שבת ובשבת נפלו לארץ, והמחלוקת היא בשל מכבדות אם חוששים שאם יאכל את מה שנפל יעלה ויתלוש, אבל בשל כיפין שאין שם מחוברים מותר לכ"ע. ובירושלמי מפרש דאיירי שאין ידוע מתי נפלו.

שיטת ר"י שנבילה נקראת מוכן לאדם אע"פ שאסור לחשוט בשבת, כיון שהיא מצד עצמה ראויה אלא שאסורה.

מה חיוב בפאה

חיוב פאה מדאורייתא אינו חיוב אלא זית וכרם ושדה. תוס'. ומדרבנן שייך גם בדבר שהוא אוכל (למעט ספיהו סטיס וקוצה שהם קשים לאכילה, אבל סטיס וקוצה שאינם ספיהים ראוים לאכילה), ונשמור (למעט הפקר), גידולו מן הארץ (למעט כמהין ופטטיות), ולקטיתו כאחד (למעט תאנים שכל תאנה מלובשלת בזמן אחר), ומכניסו לקיום שיתקיים ימים רבים (למעט ירק) אבל מה שאין מכניסו לקיום לא תיקנו בו פאה דאינו דבר חשוב. ובתאנה לא תיקנו משום ביטול עניים, וכמהין ופטטיות לא תיקנו משום שאין במינם דבר שהוא חיוב. תוס'.

אנשי יריחו היו נותנים פאה לראשי לפתות העלים שמכניסים אותם לקיום ע"י דבר אחר האמחות (דבאמהות כ"ע מודו), דס"ל שזה נחשב מכניסו לקיום, ומיחו בידם חכמים דס"ל דלא חשיב מכניסו לקיום. ולרבי יוסי היו נותנים פאה אף לקלוט, ולר"ש אף לכרוב ולא לקפלוט.

נְוִיָּה בן בוהין נתן פאה לירק ובאו עניים ולקטו וראתה אותם אביו ואמר להם שיניחו מה שלקטו ויתן להם פי שניים מירק מעושר, כי אין נותנים פאה לירק משום דמפקע ליה ממעשר, דפאה פטורה ממעשר (דכתיב "ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך", וכן שביעית פטורה ממעשר דכתיב "ואכלו אבינו עמך ויתרם תאכל חית השדה"), אבל ירק שאינו חיוב בפאה חיוב במעשר, וכתבו התוס' שאף שהפקדים אינו פטור ממעשר, דס"ל כב"ה שאין פטור ממעשר עד שיופקד לעניים ולעשירים, ואף לב"ש י"ל דהוי הפקר בטעות שאינו פטור ממעשר, ואמרו להם שאין עינו צרה בהם, כדי שלא יחשבו שבא לדחותם.

חלוקת עורות הקדשים - בתחילה היו מחלקים את עורות הקדשים של עולה וחטאת ואשם וקרבתו ציבור כל ערב לאנשי בית אב שעבדו באותו יום, ומפני בעלי זרועות חילקום כל ערב שבת לכל ה' בתי האב, ולא יניחו לבעלי זרועות לקחת בבת, ומפני גדולי חשובי הכונה הקדישום כל כהני המשמרות לשמים לבדק הבית, ולא היו ימים מועטים עד שחיפו כל ההיכל בטבלאות זהב בעובי דינר, וברגל היו מניחים אותם ע"ג מדרגה בהר הבית, כדי שהעולי רגלים יראו שמלאכה נאה ואין בה דופי.

ד' צווחות צווחה עזרה

א' צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ד'.

ב' צא מכאן יששכר איש כפר ברקא, שהיה כורך ידיו בשיראי בשעת עבודה שלא יתלכלכו. לרש"י חציצה פוסלת בקדשים דכתיב "ולקח הכהן" ועוד דבזיון הוא, וכתבו התוס' דהא דאמרינן גבי לולב לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה, היינו כשהסודר מסייעו לאחוז בלולב כעין צבת. (ונענש בחייו שנחתכו ב' ידיו, שזולזל במולך ששאלו אם כבש או עז טעים יותר, והאמת ששניהם שקולים כאחד, כמבואר בקרא ובמנתיאא).

ג' שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פיאכי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה.

ד' שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים. (היה אונן ג' מאות עגלים ושותה ג' מאות גרבי יין, ומ' סאה גזולות בקינוח סעודה שהיה מגדל בביתו הרבה כהנים. ובימיו לא היה נותר במקדש).

תמיד נשחט

סדרי הקרבנות ועבודות המקדש

בכל יום היו מקריבים תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים ועוד קרבנות רבים (עיקר של יחידים), כל הקרבנות היו קרבים בין שני התמידים. מלבד הקטורת והדלקת הנרות וקרֵבן פסח וקרבנות מחוסר כיפורים בערב פסח. הגמרא מנארת מה היה סדר הקרבת הקרבנות ומנלן, ומה היה זמן הקרבת תמיד של בין הערבים ופסח ב"ד ניסן.

נ"ח. זמן הקרבת התמיד בכל יום- הזמן הכשר להקרבת התמיד הוא מנזי ינטו צללי ערב, והיינו משש ומחצה, דכתיב "בין הערבים", והיינו מזמן שינטו צללי ערב מחצי שבע ואילך שהחמה נוטה למערב והגל נוטה לזוהר. והיקנן הכמים שזמן שחיטתו בפועל בימים רגילים בשמנוה ומחצה (ותמן הקרבתו שעה אחת), מפני שהיו מקריבים לפני כן נדרים ונדבות, שהרי התמיד צריך להיות אחרון דכתיב "עליה חלבי השלמים" ודרשו חז"ל עליה על תמיד של שחר השלם כל הקרבנות כולם אבל אחרי תמיד של בין הערבים אל תקריב קרבן, ולכן אע"פ שזוידים מקדימים למצות היו מאחרים זמן הקרבנה, ושבת היו מאחרים אע"פ שאין בו נדרים ונדבות משום גזירת נדרים ונדבות דחול. (וכתבו התוס' ד"ה תמיד) שלא היו מאחרים יותר את התמיד, כיון שלא רצו להקריבו בצמצום סמוך לחשיכה).

זמן הקרבת התמיד והפסח ב"ד ניסן-

לתנא דמתני' בערבי פסחים שהיו מקריבים את הפסח אחרי התמיד היו מקדימים את התמיד לשבע ומחצה, ואם ערב פסח חל בערב שבת שהיו צריכים לגמור צלייתו מבעוד יום דאין צלית הפסח דוחה שבת מפני שהיא צורך הדיוט ויכול לעשותה מבעוד יום, היו מקריבים את התמיד בתחילת הזמן בשש ומחצה.

תנו רבנן כסידורו בחול כך סידורו בשבת דברי רבי ישמעאל, ר"ע אומר כסידורו בערב פסח-

לאביי נחלקו ערב פסח שחל בשבת, שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשבע ומחצה, דס"ל דמוספין שהיו קרבים בשש קודמים לבזיכים –למונה התנונה בשתי בזיכי על שתי המערכות של לחם הפנים, שהיו מקטירים את הישנה להתיר את הלחם באכילה, ושמים חדשה, והיו צוציפי שעה להתיסק בזה, ולא היו משנים תחילת הלחם השמינית כיוון שלא רצו לשנותו לזמן חדש, או משום שהיו משהתיה על השלח עד שבע ומחצה. (ובשבת רגילה היו מקריבים בשמונה ומחצה, גזירה שבת אטו חול. תוד"ה ובי ישמעאל). ולר"ע בשש ומחצה כדינו, שהרי בשבת אין מקריבים נדרים ונדבות, דס"ל בזיכים קודמים למוספין.

וכן **לרבא נחלקו בערב פסח שחל בשבת,** אלא שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשמונה ומחצה דחיישינן לקלקול הבשר (כיון שאינו יכול לצלותו עד שתחשך. רש"י. ובתוס' כתבו משום שאין הדהת קרובי זוהה שבת) ולר"ע בשבע ומחצה ולא חיישינן לקלקול הבשר, אך לא בשש ומחצה אע"פ שאין נדרים ונדבות קרבים בשבת. דס"ל מוספין קודמים לבזיכים.

נ"ח: לרבה בר עולא נחלקו בכל שבת, שלרבי ישמעאל מקריבים את התמיד בשמונה ומחצה, ואע"פ שאין נדרים ונדבות קרבים בשבת, גוזרים שבת אטו חול -שמא יזוגלו להקריבו בשבע גם בחול ויפסלו את הנדרים והנדבות שויקרבו אח"כ, ולר"ע **מקריבים את התמיד בשבע ומחצה ולא גוזרים שבת אטו חול,** ולא בשש ומחצה משום דס"ל מוספין קודמים לבזיכים.

מנין שלא יהיה דבר קודם לתמיד של שחר להיות נקטר במערכה אחרי שנערכה שנאמר ”הַעֹלָה” החשובה האמורה לפני שאר העולות תהיה עולה ראשונה. ואין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד, דכתיב "בבוקר בבוקר". ופסוק זה מלמד שנדרים ונדבות אין קודמים לתמיד, ומכתוב "מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד" קודמים שמוסף לא לקרב לתמיד, דה"ל מוספים יש להקדימם כיון שהם קרֵבן צביו, וי"ל שדרים ונדבות יש להקדימם כיון שהם מצויים. אי נמי קרא דהכא אתא להקדים הקטרת התמיד והתפוסק השני מדבר על הקדמת השחיטה.

מנין שלא יהיה דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים (מלבד קטורת נרות פסח ומחוסר כיפורים בערב הפסח, וכדלהלן) שנאמר "והקטיר עליה חלבי השלמים", לאביי הדיש עליה ולא על חברתה, ורבא דורש מ"השלמים" לשון השלם. עליה -על תמיד של בין הערבים השלם כל הקרבנות כולם ולא על תמיד של שחר. ואם נשארו אימורים שכבר נזרק הם הקרבן מקטירים אותם אחרי תמיד של בין הערבים דכיון שהיו ראויים להקרבה לפני כן, על תמיד של שחר הם מושלמים, דכתיב "לא ילין חלב חגי עד בוקר" משמע שבבליה יכול להלין את האימורים. (נ"ט:).

נ"ט. סדר הקרבת הפסח הקטרת והדלקת הנרות- קטורת נרות ופסח היו נעשים אחר תמיד של בין הערביים. י"א שהסדר הוא תמיד פסח קטורת ונרות. תמיד קודם לפסח, דבתמיד כתיב בין הערבים ובפסח כתיב גם בערב וגם בין הערבים. ופסח קודם לקטורת וקטורת קודמת לנרות, דכתיב "ערוך עֹבֵר מֵעֵרֵב עַד בֹּקֵר" ואין עבודה שכתרה להתחיל אחריה,

וקטורת הוקשה לנרות. (עוד דורשים שיתן שמן בנר חצי לוג לכל נר כשיעור שיהיה זולק מערב עד בוקר אפי' בלילה אורך, ושארין עבודה שכשרה מערב עד בוקר אלא זו לבד). וי"א שהסדר הוא תמיד קטורת נרות פסח, שהרי בפסח נאמר בערב ובנרות נאמר בין הערבים, ומ"אותו" לומדים שהדלקת הנרות לאחר הקטורת.

קרבנות מחוסר כיפורים אחר התמיד-

מחוסר כיפורים כגון מצורע או זב ששכח ולא הביא קרבנותיו לפני התמיד, ומחוסר כיפורים אסור בקדשים וענוש כרת מביא קרבנותיו אחר תמיד של בין הערבים. לת"ק זין זה הוא זווקא בערב פסח, שמביא קרבנותיו וטובל פעם שניה לאכילת קדשים מלבד מה שטבל בשביעי ואוכל את פסחו לערב, דעשה דפסח שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה, (וכיון שאין דחיה אלא אם בזמן הדחיה מקיימים את העשה, צ"ל ששוחטים עליו את הפסח לפני שדוחים את העשה, שדוחטים וזורקים על טבול יום ומחוסר כיפורים ומניאל בשעת הקרבת כפרתו הוא מקים את העשה של פסח כיון שבהו הוא נעשה ראוי לאכילת הפסח ואין הפסח פסול. ודעת ר"י שבעשה חמור הדוחה עשה קל א"צ לקיים את העשה החמור בזמן הדחיה. תוד"ה את). ולרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אף בשאר ימות השנה אם הביא שלמי נדבה לפני התמיד ואם לא יביא כפרתו לא יוכל לאוכלם, וגם לישראל יש עשה לאכול קדשים דכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", מביא קרבנותיו אחר התמיד.

לרב חסדא לא התיר רבי ישמעאל אלא בחטאת העוף שמביא מצורע עני, שאין למזבח אלא דמה, ועשה דהשלמה נאמר על ההקטרה, וטהרת המחוסר כפרה תלויה בחטאת ובאשם, (ולענין אשם מצורע שאינו בן מא העוף צ"ל שכבר קרב, וכן העולה של המצורע קרבה, ואף שכל חטאת קודמת לעולה דכתיב "והקריב את אשר לחטאת ראשונה", מ"מ בעולת מצורע כשר בדיעבד (תוד"ה תכתיב) אם הקדים את העולה לחטאת, דכתיב "והעלה הכהן את העולה").

ולרב פפא אף בהמה מביאה אחר התמיד, ומעלה ומלינה בראשו של מזבח, ויקטירנה אחרי תמיד של שחר, ולינה אינה פוסלת בראש המזבח, ואין חוששים לתקלה שהכהנים יחשבו שנשחטו בהמה לפני התמיד ויקטירוהו בלילה, דכנהנים זריזים הם והמעלה יודיע לאחוי הכהנים ויזהרו בהם, ואע"פ שזכר כפרה לפני אכילת הכהנים, דכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", ואין הכהנים אוכלים לפני ההקטרה, דכתיב והקטיר... והיה החזה לאהרן ובניו", הכא כיון שאי אפשר להקטיר עשאם כמי שנטמאו או אבדו שהכהנים אוכלים (דכתיב "והיה החזה לאהרן ובניו" מכל מקום) ובעלים מתכפרים, ואם הכהנים לא יאכלו אין הבעלים מתכפרים ואסורים בקדשים, אמנם היכא שהבשר אינו ראוי לאכילה כגון שנטמא אח"כ או יצא או נעשה נותר, הבעלים מתכפרים. תוד"ה יכול.

חטאות קודמות לעולות הבאות עמהם, ואפי' חטאת העוף של יולדת עשירה קודמת לעולת בהמה.

נ"ט: אסור להקטיר אימורי הפסח בליל ט"ו, דכתיב "עולת שבת בשבתו" ולא עולת חול בשבת או ביו"ט, ואם חל י"ד בשבת מותר להקטירם בליל ט"ו, דכתיב "לא ילין לבוקר זבח חג הפסח" משמע שבבליה מותר להלינם.

אלו מחשבות פוסלות בהקרבת הפסח

בשעת עשית עבודות הקרבן (העיקריות שהם שחיטה קבלה הולכה זריקה) צריך לחשוב איזה קרבן זה ומי הבעלים, ואסור לחשוב אחת מוד' מחשבות. א' לשם קרבן אחר (שינוי קודש). ב' לשם בעלים אחר (שינוי בעלים). ג' לזרוק או להקטיר או לאכול את הקרבן חוץ לזמנו (פיגול). ד' לזרוק או להקטיר או לאכול את הקרבן חוץ למקומו. ובפסח גם מחשבה שיאכלוהו אלו שאינם יודעים או שאסור להם לאכול (שלא לאוכליו) או שיאכלוהו כאלו שלא נמנו על הקרבן (שלא למנויו) פוסלת אם חשב זאת בשעת השחיטה, וכדלהלן.

מחשבת שלא לשמה - הפסח ששחטו שלא לשמו לשם שלמים, או קיבל או הילך או זרק שלא לשמו, פסול, דבד' עבודות הללו הפסח נפסל. וכתבי "זבח פסח הוא" שתהא זבחתו לשם פסח, ולמעט נשחט שלא לשמו.

לשמה ושלא לשמה - אם עשאו לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו, או אם חשב כן בשתי עבודות (שחיטה קבלה הולכה זריקה) פסול לכ"ע, ואם חשב ב' המחשבות בעבודה אחת, לר"מ (דס"ל לגבי האומר הרי זו תמורת עולה ושלמים) תפוס לשון ראשון ואם חשב קודם מחשבת שלא לשמו פסול, אבל אם חשב קודם מחשבת לשלמו כשר, ולרבי יוסי בכל גוונא פסול דאף בגמר דבריו אדם נתפס (ולגבי תמורה תרעה עד שיפול בה מום ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים). ובשני עבודות לא שייך תפוס לשון ראשון, דכל אחת חשובה בפני עצמה לפסול את הזבת. הגמ' מנסה להוכיח אם המשנה כר"מ או כרבי יוסי ודוחה את הראיות.

ס. מחשבין מעבודה לעבודה - השוחט ע"מ לזרוק שלא לשמו וכדו' פסול, אע"פ שבעבודה השניה חשב בפועל לשמה, ויל שייך בזה תפוס לשון ראשון שהרי המחשבה השניה היא על עבודה אחרת.

מחשבת שלא לאוכליו וכו'- שחטו שלא לאוכליו חולה וזקן שאין יכולים לאכול כזית, (ואין בו מנויים אחרים. רש"י. והתוס' ד"ה שחטו) כתבו דאיידי שיש בו מנויים אחרים, דאל"כ אפילו בסתמא פסול כיון שאין לו אוכלים) פסול דכתיב "איש לפי אכלו", וכן פסול אם שחטו שלא למנויו לשם חבורה אחרת, או לערלים ישראל שמתו אחיו מחמת מילה, דכתיב "כל ערל לא יאכל בו" או לטמאים דאסורים בקדשים וענשם כרת. ואם שחטו לאוכליו

ושלא לאוכליו כשר, בין בעבודה אחת ובין בב' עבודות עבודה אחת היינו כגון שחשב בשחיטה לאוכליו ושלא לאוכליו, וכשר שחטו שלל השחיטה נצרכת לאוכליו דא"א לכזית בשר בלא שחיטה, ובשתי עבודות כגון ששחט לאוכליו זרק שלא לאוכליו, שאע"פ שכל הזריקה שלא לאוכליו כשר, דאין מחשבת אוכלים פוסלת את השחיטה, ופסח ששחטה שמואכליו כשרים כשר.

ס: פסול מחשבה בפסח ששחטו בשאר ימות השנה - פסח שהפרישו ימים רבים לפני פסח, שאם שחטו לשלמים כשר, ואם שחטו לשמו בשאר ימות השנה פסול כיון שאין זה זמן הפסח, וכן אם שחטו בסתמא פסול דסתמא לשמה, (ואם כבר עבר הפסח הגמ' לקמן ס"ד. ומתפקת אם בסתמא הוא שלמים וכשר או פסח ופסול. תוד"ה בשאר), ואם שחטו לשמו ושלא לשמו כשר, דאתי מחשבת שלא לשמו ומפיק ליה מלשמו, כמו שמחשבת שלא לשמו מוציאה מידי סתמא לשמה (ובמחשבה שלא לשמה הקרבן כשר לזרוק דמו ולהקטיר אימוריו ולאכול בשחר, ולא עלה לבעולת לשם חובה, חוץ מפסח ושלמים שבה הקרבן נפסל לגמרי), ואע"פ שכאן חשב להדיא לשמו ולא הוי רק סתמא, אין בזה חילוק ומחשבת שלא לשמה מוציאה מידי מחשבת לשמה, דמה שמצינו שמחשבת שלא לאוכליו פוסלת אף שלאוכליו ושלא לאוכליו כשר, התם ליכא סתמא לאוכליו והיינו דלא אלים היא סתמא, ולכן מחשבת שלא לשמה פוסלת, דהא תנן נמנים ומושכים ידיהם עד השחיטה.

ס"א. פסח ששחטו בשאר ימות השנה בשינוי בעלים

ששחטו לשם פסח לאדם אחר פסול, ושאני ממחשבת שלא לשמו שמכשירה את הקרבן, דשלא לשמו פסולו בגופו שמחשבתו על הקרבן עצמו, וישנו בד' עבודות שחיטה קבלה הולכה זריקה, וישנו לאחר מיתת הבעלים שמביאו בנו, ואם שחטו שלא לשמה צריך להביא קרבן אחר מנכסי הבעלים, וישנו בקרבן צביור כבקרֵבן יחיד, משא"כ שינוי בעלים שאין פסולו בגופו, ואינו בד' עבודות שאם שחט או קיבל או הוליך לשם בעלים אחר כשר, ורק בזריקה פסול, דשאר זבחים חוץ מנפסח אין עיקרם לאכילה אלא לכפרה, וכפרה אינה אלא בזריקה, (ומה שמצינו שגם בשאר עבודות יש פסול שינוי בעלים, היינו שעשאם ע"מ לזרוק לשם בעלים אחר. ובפסח שעיקרו לאכילה אף אם שחט אכילת אחרים פסול), ואינו לאחר מיתה (דאין שם בעליה עליו אלא שמת. רש"י. ובתוס' ד"ה וישנו) והספיפ שפסול שינוי בעלים נלמד מ"ונוצרה לו לכפר **עצו'** ולא על חבירו, ומת אינו בר כפרה גמורה אלא שיש חיוב להביא את הקרבן, והיינו למ"ד שעבודא דאורייתא, אבל למ"ד שעבודא לאו דאורייתא לכאורה אף בשינוי קודש אין הירוש חייב להביא קרבן אחר, אמנם אם הבעלים שחיט שתי אשחאת תהיה לאחירות, בשינוי קודש חייבים היושיים להביא את השניה משא"כ בשינוי בעלים, ועוד ששינוי קודש אסור לכתחילה אף לאחר מיתה, ושינוי בעלים אינו אסור), ואינו בצביור כביחיד דלשם מי יכול לשנותו, ואם שינהו לשם נכרים כשר, דאינו פוסל אא"כ שינה שלא המחויב כפרה כמנוון. והגמ' אמרת ששני הבדלים אינם דווקא, דאף שינוי בעלים פסולו בגופו, ולרב פנחס ישנו לאחר מיתה ואם שחטו לשם אחרים צריך הירוש להביא קרבן אחר, מ"מ מחמת ב' הבדלים נשאר הדין ששינוי בעלים פוסל בפסח ששחטו בשאר ימות השנה.

פסח שחטו לפני זמנו - פסח ששחטו קודם חצות פסול, שנאמר "בין הערבים". ואם שחטו שחטו קודם התמיד כשר, וצריך שיהיה אחד ממורס בדמו שלא יקירש עד שיוזק את התמיד, ואם נזרק קודם לתמיד כשר דהו אינו לעיכובא.

שחיטת הפסח לאוכליו ולמנויו

קרבן פסח בשונה משאר הקרבנות עיקרו לאכילה הוא, ויש בו דין מיוחד שצריך שתשחיטה תהיה לאוכליו ולמנויו, והיינו שהיה הבעלים ראוים לאוכלו, וכן השחיטה תהיה לשם אלו שנתמנו מתחילה על הקרבן, ולהלן יביארו פרטי הידורים בזה.

זיב פסח שנשחט לשם אלו שאינם ראוים לאוכלו - חטו שלא לאוכליו כגון לחולה או לזקן, או שלא למנויו אלא לשם חבורה אחרת, או לערלים ולטמאים, פסול, דכתיב "במכסת" לשון מנויים כמו "את מכסת הערכך" למעט שלא למנויו, והוי לעיכובא דשנה הכתוב ואמר "תכוסו". רבי אומר "תכוסו" הוא לשון סורסי -ארמי, כאדם האומר לחבירו כוס -שחטו לי טזה לא למיאר שבשעת שחיטה צריך להתכוין למנויו, ות"ק דלית ליה לשון סורסי לומד שהפסול הוא רק בשחיטה ומכתבי אח"כ "שחטו אותו". (וכתבו התוס' ד"ה ואתקש) שישאל למנויו אין זה פסול שינוי בעלים הפוסל בזריקה, או בשאר עבודות אם עשאם ע"מ לזרוק לשם אחרים, אלא פסול מיוחד בשחיטה, דווקא בפסח), וכתבי "איש לפי **אכלו** תכוסו" -הראויים לאכול פרט לחולה וזקן וערל אפילו אם הם מנויים (וערלים וטמאים נפקי מהאך קרא כיון שגם הם לא יכולים לאכול את הפסח. תוד"ה לאוכליו), והוקש שלא לאוכליו לשלא למנויו לפסול בדיעבד.

ס"א: שחיטה לשם כשרים ופסולים-

שחט גם לשם הכשרים לאכילה וגם שלא לאוכליו או שלא למנויו או לערלים או לטמאים כשר, דכתיב "וכל ערל" כולה ערלה פסלה אבל מקצתה לא פסלה, (ולרב אשי (דלהלן) י"ל ש"כל ערל" הכונה כל דהו ערלה, קמ"ל "זאת חוקת הפסח וכו' כל ערל" שרק אם כולם ערלים זה פוסל).

הברייתא רוצה ללמוד שכמו שאם נטמא אבר אחד שורפים רק את אותו אבר ושאר הקרבן נאכל, ה"ה בשחטו לשם כשרים ופסולים לא נפסל כל הקרבן, ואע"פ שמוקצת זמן ששחט ע"מ לאכול כזית מהקרבן חוץ לזמנו פוסל את כל הקרבן דכתיב "ויאמם האכל יאכל" איירי

פרטי התצטרפות:

1. מיטלת המבשר לעירודי הורה שבעיות על הגמרא או על סיכום, והשאילת מותרת לכיד.
2. מיטלת המבשר לטלפון 073-7289669 לדרושים על הגמרא או על סיכום, ולאחר מכן להודיע את החשבות.
3. ניתן לענות טלפוני, וכן ברשיום במייל 0527692282@gmail.com.
4. ההסכם חשבוני מפורט ועד שבת כולל. ניתן לענות ממוחשבים עד אור ליום שלישי ב-05:00 לפנות בוקר.
5. המבנה מיועד למועד חדר היומי בלבד, המבנה הינו על גמי דרטיי, ויש לענות במזרח שאורתי.
6. צינו עובר להגדרה הוא 80%, לחזורים על הגמי או סיכום ממוחשבים 10% נוספים.
7. הגדרה יעיד רבד האריון, בחורים שיוכים יקבלו סד 300 ₪. – ניתן לענות שמות הזוכים בשליחה 5.
8. למסרים ולחזרות כסיל 050-4172898 בין 21.15-22.30 בוקר 21.15.22.30.
9. מדי חודש, מבלה נוספת לכלל הבנתים (3 זדיות עייט 150 ₪ מייא) לעשרים 3 מתוד 4 מנתים.
10. ניתן לחייג את המבנה ואת סיכומי התמצית בבק המצה (שולוח 4), או במייל התייל.
11. מנוד, לעידת התמתי- 4 שאלות נוספות להיעשות החזרה, מגילה שבעיות נוספת לעונם נכון על 3 מתוד 4 שאלות אלה על זוכה בסך 150 ₪.

מיטת ודאת - סמתיס מג-ני - מבתיס מס 54

האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?

6. האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?
 - א. אסור.
 - ב. בבשר אסור ובחרטים מותר.
 - ג. תלוי במנהג המקום.
7. מתי נבראה האשה של הגרונם?
 - א. לפני בראת העולם.
 - ב. בזמן שני.
 - ג. מוצאי שבת.

על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?

9. על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?
 - א. על שהרכבו דקלים בייז נסד לכל היום.
 - ב. על שהיו עשירים גדים ממתבואה לפני הקרבת חנוער.
 - ג. על שהיו עשירים ענפים שמרלו מעלים לאח שהקדשו.

במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?

10. במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?
 - א. האם יש חשש שיעלה למכבדות ותלוש.
 - ב. האם יש בהם משום מוקצה.
 - ג. האם יש בהם איסור במה שחזא משתמש באלו.

מדרו "לדעת חכמה"
מגילת' ספק ב' י' ציפי' אילוני 75

האם מותר לעשות מלאכה בערב פסח ומותרים לייש? (פסחים י"א:4):

1. א. אסור.
- ב. מותר.

בבליה מותר לייש, אסור בכל רדן במקום שהיה מלא לעשות.

לפי מהו מותר לייש, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ובבליה מותר לייש.

לפי מהו מותר לייש, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ובבליה מותר לייש.

לפי מהו מותר לייש, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ובבליה מותר לייש.

לפי מהו מותר לייש, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ואסור חזרה אסור רק בחיים, ובבליה מותר לייש.

האיש שנתן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבה מצליח ומשתמר חורתי, ויכר בזה חכמותו לתורה" (תורת המתי ס"ז).

המגלה השבוע על תו קנייה ע"ס 500 ₪
לכחיה: אושר עדיש

מדרו "לדעת חכמה"
מגילת' ספק ב' י' ציפי' אילוני 75

מה חזון יומי, חמי נקישתה או תוקרבת המע ומגורא ורשיי? (י"א:4):

1. א. חמי נקישת.
- ב. תוקרבת המע.

המקור: [י"א:4].

במקורו (ל' שיי' מיי'א):

1. א. חמי נקישת.
- ב. תוקרבת המע.

האם שתי חלום ולחם תמנים אגמים בייזים או שבת?

1. א. לא בייזים ולא בשבת, וייזי שאגמים בייזים.
2. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
3. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
4. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.

האם שתי חלום ולחם תמנים אגמים בייזים או שבת?

1. א. לא בייזים ולא בשבת, וייזי שאגמים בייזים.
2. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
3. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
4. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.

האיש שנתן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבה מצליח ומשתמר חורתי, ויכר בזה חכמותו לתורה" (תורת המתי ס"ז).

ילדעתי" מבטו שבועי - בדה הומוי
מגילת' ספק ב' י' ציפי' אילוני 75

מיטת ודאת - סמתיס מג-ני - מבתיס מס 53

האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?

6. האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?
 - א. אסור.
 - ב. בבשר אסור ובחרטים מותר.
 - ג. תלוי במנהג המקום.
7. מתי נבראה האשה של הגרונם?
 - א. לפני בראת העולם.
 - ב. בזמן שני.
 - ג. מוצאי שבת.

על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?

9. על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?
 - א. על שהרכבו דקלים בייז נסד לכל היום.
 - ב. על שהיו עשירים גדים ממתבואה לפני הקרבת חנוער.
 - ג. על שהיו עשירים ענפים שמרלו מעלים לאח שהקדשו.

במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?

10. במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?
 - א. האם יש חשש שיעלה למכבדות ותלוש.
 - ב. האם יש בהם משום מוקצה.
 - ג. האם יש בהם איסור במה שחזא משתמש באלו.

מדרו "לדעת חכמה"
מגילת' ספק ב' י' ציפי' אילוני 75

מה חזון יומי, חמי נקישתה או תוקרבת המע ומגורא ורשיי? (י"א:4):

1. א. חמי נקישת.
- ב. תוקרבת המע.

המקור: [י"א:4].

במקורו (ל' שיי' מיי'א):

1. א. חמי נקישת.
- ב. תוקרבת המע.

האם שתי חלום ולחם תמנים אגמים בייזים או שבת?

1. א. לא בייזים ולא בשבת, וייזי שאגמים בייזים.
2. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
3. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.
4. א. שתי חלום אגמים בייזים אבל לא בשבת, ולחם תמנים בייזים אגמים בייזים אבל לא בשבת.

האיש שנתן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבה מצליח ומשתמר חורתי, ויכר בזה חכמותו לתורה" (תורת המתי ס"ז).

ילדעתי" מבטו שבועי - בדה הומוי
מגילת' ספק ב' י' ציפי' אילוני 75

מיטת ודאת - סמתיס מג-ני - מבתיס מס 53

האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?

6. האם מותר לומר בער זה לפסח או חרטים אולי לפסח?
 - א. אסור.
 - ב. בבשר אסור ובחרטים מותר.
 - ג. תלוי במנהג המקום.
7. מתי נבראה האשה של הגרונם?
 - א. לפני בראת העולם.
 - ב. בזמן שני.
 - ג. מוצאי שבת.

על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?

9. על מה מזהו חכמים בגמרי רייז?
 - א. על שהרכבו דקלים בייז נסד לכל היום.
 - ב. על שהיו עשירים גדים ממתבואה לפני הקרבת חנוער.
 - ג. על שהיו עשירים ענפים שמרלו מעלים לאח שהקדשו.

במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?

10. במה נחלקו אנשי רייז וחכמים האם מותר לקנות שבת מירח?
 - א. האם יש חשש שיעלה למכבדות ותלוש.
 - ב. האם יש בהם משום מוקצה.
 - ג. האם יש בהם איסור במה שחזא משתמש באלו.

”לדעת”

מבחנו שבועי – כדף היומא
כ"ג אדר א' תשס"ה

כרשת נא – פסחים ו-טו' – מבחו מס' 55

- פירוט התפרומת:**
- מטרת המבחן לעידוד זרה שבוית על הגמרא או על סיכום, והשארות מותרות לכך.
 - יש להקטין לטלפון 073-7289669 ולהודיע במערכת, ולאחר מכן להזין את התשובות.
 - ניתן לענות בטלפון, וכן ברישום במייל a0527692282@gmail.com.
 - ההספק השבועי מראשון עד שבת כולל. ניתן לענות מחמישי עד אור ליום שלישי ב-05:00 לפנות בוקר.
 - המבחן מיועד ללומדי הדף היומא בלבד. המבחן הינו על גמי רשמי, ויש לענות בגומיות שאורות.
 - ציון עובר להגדרה הוא 80%. לתורנים על הגמי או סיכום ממוספים 10% נוספים.
 - התגלה עירוב רבני האירונן, בחורים שוהים יקבלו סך 300 ₪. – ניתן לשמור שמות הזוכים בשלוחה 5
 - לפרטים ולתודות בעל 050-4172898 בין 21.15-22.30 בי"ב (כ"א) לעשרים 3 מתוך 4 מבחנים.
 - מדי חודש, **הגדרה נוספת לכלל הבנתנים** (3 זכיות ע"ש 150 ₪ כ"א) לעשרים 3 מתוך 4 מבחנים.
 - ניתן להשיג את המבחן ואת סיכומי התמצית בקני תפוז (שלוחה 4), או במייל הנ"ל.
 - מזנו **”לדעת התמה”** - 4 שאלות נוספות להעמקת החזרה, **הוגלה שבוית נוספת** לעונים נכון על 3 מתוך 4 שאלות אלו, על זכייה בסך 150 ₪.

”לדעת”

מבחנו שבועי – כדף היומא
כ"ג אדר א' תשס"ה

כרשת נשלח – פסחים טז-ע' – מבחו מס' 56

- פירוט התפרומת:**
- מטרת המבחן לעידוד זרה שבוית על הגמרא או על סיכום, והשארות מותרות לכך.
 - יש להקטין לטלפון 073-7289669 ולהודיע במערכת, ולאחר מכן להזין את התשובות.
 - ניתן לענות בטלפון, וכן ברישום במייל a0527692282@gmail.com.
 - ההספק השבועי מראשון עד שבת כולל. ניתן לענות מחמישי עד אור ליום שלישי ב-05:00 לפנות בוקר.
 - המבחן מיועד ללומדי הדף היומא בלבד. המבחן הינו על גמי רשמי, ויש לענות בגומיות שאורות.
 - ציון עובר להגדרה הוא 80%. לתורנים על הגמי או סיכום ממוספים 10% נוספים.
 - התגלה עירוב רבני האירונן, בחורים שוהים יקבלו סך 300 ₪. – ניתן לשמור שמות הזוכים בשלוחה 5
 - לפרטים ולתודות בעל 050-4172898 בין 21.15-22.30 בי"ב (כ"א) לעשרים 3 מתוך 4 מבחנים.
 - מדי חודש, **הגדרה נוספת לכלל הבנתנים** (3 זכיות ע"ש 150 ₪ כ"א) לעשרים 3 מתוך 4 מבחנים.
 - ניתן להשיג את המבחן ואת סיכומי התמצית בקני תפוז (שלוחה 4), או במייל הנ"ל.
 - מזנו **”לדעת התמה”** - 4 שאלות נוספות להעמקת החזרה, **הוגלה שבוית נוספת** לעונים נכון על 3 מתוך 4 שאלות אלו, על זכייה בסך 150 ₪.

- מה הפנים במה שישכר איש כבר ביקאי היה כורך ידיו?
בשיורי בזמן העבודה (רש"י)?
א. מפני שרצה להצטרף לפרשת בקדשים.
ב. מפני שבזמן קדשים.
ג. שתי התשובות נכונות.
ד. שתי התשובות נכונות.
- מה נעשו יששכר איש כבר בראי?
א. שחברו שתי ידיו.
ב. מיתו.
ג. ענשו שמור לעולם הבא.
ד. שתי התשובות נכונות.
- מה היה קודם לתמיד של שחר ומה היה מאוחר לתמיד של בין הערבים?
א. הקטורת.
ב. הקטורת קודמת לשל שחר, והבזיכים מאוחרים לשל בין הערבים.
ג. הערבית קודמת לשל שחר, ורקרן מוסף מאוחר לשל בין הערבים.
ד. אין משנה בין השניים.
- איזו מחשבה אינה פוסלת אלא בשחיתה?
א. עינן לאוכלו חוץ לזמנו.
ב. לשם בעלים אחרים.
ג. פסח שעשאו לשם אכלו שאינם יכולים לאוכלו.
ד. פסח ששחטו לזקן או לאלו שלא נמנו עליו או לערלים, מה דינו בדיעבד?
א. כשר.
ב. פסול.
ג. זקן כשר, ולאילו שלא נמנו או לערלים פסול.
- פסח ששחטו לזקן או לאלו שלא נמנו עליו או לערלים, מה דינו בדיעבד?
א. כשר.
ב. פסול.
ג. זקן כשר, ולאילו שלא נמנו או לערלים פסול.

מדור "לדעת חכמה"
כ"ג אדר א' תשס"ה

- מזנו היו שוחטים את התמיד על בין הערבים עירוב פסח שחל בשבת?
א. כן בשלום ומחצה, וי"א בשלום ומחצה.
ב. י"א בשלום ומחצה, וי"א בשלום ומחצה.
ג. י"א בשלום ומחצה, וי"א בשלום ומחצה, בשלום ומחצה.
ד. אין משנה בין השניים.
- מה היה הסוד עירוב פסח לאחר הקדחת התמיד?
א. י"א קטורת פסח נותרו, וי"א פסח נותרו לקטורת.
ב. י"א פסח קטורת נותרו, וי"א קטורת נותרו פסח.
ג. י"א פסח קטורת נותרו, וי"א פסח נותרו לקטורת.
ד. אין משנה בין השניים.
- על מה נאמר בגמרא (פסחים י"ז ט"ו) הלל שמתהנים ידיו?
א. למה לרבי עקיבא לא שוחטים שיקריבו מדים ונדבת אחרת. המידע של בין הערבים.
ב. למה לרבי פנחס עמלילי מטאת מסיימת לראש המזבח לא שוחטים שקטוריו אותה בליילת.
ג. מדוע בשיטתם לא שוחטים שקרבן משחט במחשבה הפוסלת.
ד. קרבן (לא פסח) ששחטו לשם בעלים אחרים לא היה הפגלים, האם הוא כשר (גמרא רש"י)?
א. כשר.
ב. פסול.
ג. מותר.

תו קניה ע"כ 500 ₪
ההגדרה השבוע על
לבחירה: אושר עדיש

- מזנו היה הפסח נשחט בשלש כמות?
א. מפני שלא היה מספיק מקום בבית אחת או שניים.
ב. כדי שלא יהיו רבים מידי בכל בית.
ג. דכתיב, וישחטו אותו כל שבת עירוב שחאל'.
ד. אין משנה בין השניים.
- כיצד היו נותנים את דם הפסח על גבי המזבח?
א. בשפכה.
ב. בריקת ארוח כנגד היסוד.
ג. שתי תמנתות שהם ארבע.
ד. שתי התשובות נכונות.
- לרבי יהודה שחיו אוריקו על המזבח מהם שעל הצפה, מזנו אין דם התמצית מבטל את דם הנפש?
א. דסי"ל עגב דם התמצית ראו לכפרה.
ב. דסי"ל שאין דם מבטל דם.
ג. שתי התשובות נכונות.
ד. אין משנה בין השניים.
- מזנו היו הבנתנים בתוך דם ולא על האיציטאות?
א. רק בתחלת עציץ למערכת.
ב. גם בתחלת אבריץ לכפש.
ג. בכל העבודות.
ד. אין משנה בין השניים.
- מה המקור למסקנה ששחיתות הפסח דוחה שבת (פסחים ט"ז)?
א. קל וחומר מתמיד בגיירה שורה.
ב. קלומים מתמיד בגיירה שורה.
ג. מדכתיב בפסח "במועדו".
ד. אין משנה בין השניים.
- האם חגיגת י"ד דוחה שבת?
א. דוחה.
ב. אינה דוחה.
ג. מלקות.
ד. אין משנה בין השניים.
- האם חגיגת י"ד דוחה שבת?
א. דוחה.
ב. אינה דוחה.
ג. מלקות.
ד. אין משנה בין השניים.
- מה קורה למי שבקש?
א. תמנתו ונבואתו מסתלקת.
ב. אפילו אם ספקו לו גדולה מורדים אותו מגודלותו.
ג. שתי התשובות נכונות.
ד. אין משנה בין השניים.
- האם מצורע זב וזבה נזה ויולדת נזה ויולדת מקריבים פסח הבא בטומאה?
א. מקריבים.
ב. אין מקריבים.
ג. מצורע מקריב, וזב וזבה נזה ויולדת אין מקריבים.
ד. אין משנה בין השניים.
- מאיזה מין בהמה מביאים פסח וחיגות י"ד (גמרא ורש"י)?
א. לר"א דוחה ככל מכשירי מצור, ולרובן אינו דוחה.
ב. אין לרובן דוחה משום שחיבה מצוה בשנתה.
ג. אין לרובן דוחה משום שיש הערב זה וסירתו.
ד. אין משנה בין השניים.
- מאיזה מין בהמה מביאים פסח וחיגות י"ד (גמרא ורש"י)?
א. פסח דווקא מצאן זכר בן שנתו, ובמיתו מתחלקת.
ב. פסח דווקא מצאן זכר בן שנתו, ובמיתו מתחלקת.
ג. פסח דווקא מצאן זכר, ובחיגה מתחלקת, ושניהם באים מבן שתי שנים.
ד. אין משנה בין השניים.

מדור "לדעת חכמה"
כ"ג אדר א' תשס"ה

- האם הפסחת דוחה שבת?
א. דוחה.
ב. אינה דוחה.
ג. קרבן אינה דוחה ורש"י דוחה.
ד. אין משנה בין השניים.
- מי מוטב מושב ומושב, ומי אסור במחנה שכניה וליה ומזנו במחנה ישראל?
א. זב.
ב. מצורע.
ג. מצורע מטמא משכב ומושב, וזב אסור במחנה שכניה וליה ומזנו במחנה ישראל.
ד. אין משנה בין השניים.
- על גזלו של מל, או טמא מות שלא התחיל להטירה, או טמא שרץ שלא נטהר, או מי שהיה בדרך החוקה, ולא נעו פסח, מי חייב כרת?
א. על אב טמא שרץ זה המני במחלקת אם שוחטים ודורקים על טמא שרץ.
ב. על וטמא שרץ.
ג. על וטמא שרץ, ועל וטמא שרץ.
ד. אין משנה בין השניים.
- באיזה אופן מוציא קופיץ ב"ד צריך להטבילו?
א. אף הישניא מות בימין או שהיה נוסף בי"ג.
ב. בפסח תבא במחנה.
ג. רח יוד קליחת בשבת, או שפנאו בס"י.
ד. אין משנה בין השניים.

משחקי פליימוביל
בשווי 500 ₪

כ"בית המשחקים"
b0527159980@gmail.com

ההגדרה השבוע על

במגלה התחדשות זכר:
הרב משה פול סטרק ע"ה.
הרב אריאל פסחיים ק"ס.
הרב יוסף הלל לווי שלישי.

נוצח מבין לרעה- וזה משה זכור בכבוד.
מנו לענת התמה- הרב ישראל מנחם הורביץ י"ס
נשלח מבין לרעה- הרב בריסלובסקי פ"ת
מנו לענת התמה- הרב אהרן מנחם ק"ס
נשח מבין לרעה- הרב יוסף הורביץ פ"ת
מנו לענת התמה- הרב יוסף הורביץ פ"ת
מנו לענת התמה- הרב יוסף הורביץ פ"ת
מנו לענת התמה- הרב יוסף הורביץ פ"ת

האיש שנותן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבוה מצליח ומשתמר תורתו- ניכר כזה חכיבותו לתורה" (תורת בית פ"ו)

האיש שנותן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבוה מצליח ומשתמר תורתו- ניכר כזה חכיבותו לתורה" (תורת בית פ"ו)